

בספר שבועי קבוע, את כל הסיפורים שהוא עתיד לכתוב. ניתן לשער איפוא
 כי שרשיו של הריאליזם העממי ביצירת מנדלי מוכרספרים נעוצים בספרי דיק.
 הסיפורים החדשים הציאו לא הבינו כי אף את החדש אין להבין ללא ידיעת הישן. מיום שעלו
 מנדלי מוכרספרים, שלום עליכם, י. ל. פרץ, שלום אש
 התחילו נהגים ולול באיזיק מאיר דיק וראו אותו כ"כותב סיפורי-מעשיות" בעלמא
 גדולה במיוחד וזכותו של ש. ניגער ז"ל (ששבק חיים לכל חי בשנה זו
 שהקדיש כמה מחקרים לחקר יצירתו של דיק.

לא קלה היתה חקירת יצירתו של דיק. על מפתנה של חקירה זו רבץ מכשול גדול:
 ידענו זה כבר כי דיק חיבר 200-300 חיבורים. במכתבו לחיים יונה
 מנחם אב תרכ"ח (1868) כתב דיק: "יותר משתי מאות חבורים חברתי, המחצית
 איתו מספר נקט דיק בסוף רשימתו (עיי' להלן): "בסך הכל יצאו מתחת ידי יותר
 אבל כשבא לפרטם לא מנה אלא 119, ואף הללו לא כולם כבר נדפסו או
 של ליפא וב"ספר זכרון" של סוקולוב, שנדפסו שניהם בחיי דיק ובוודאי היו
 מה שקיבלו מפי דיק עצמו, שהיה רחוק מאד מהגזמה, מדובר על 300 חיבורים.
 שמואל ווינער מעיד על דיק שחיבר "איוה מאות סיפורים".⁴ מסתבר,
 שהרי כבר בשנות הששים חיבר דיק 200 חיבורים, ומאז הרי המשיך
 ולא מן-הנמנע כלל שכתב בשנים ההן עוד מאה חיבורים.

ובמיוחד בעשרים השנים הראשונות של יצירתו, נדפסו כיצירות
 או נקראו עליהם פסידונימים שונים, שמהם אין להכיר
 מקצתם שיערו אמנם חוקרים שונים, לפי סימנים מיוחדים, כי מעטו של
 אלו לא יצאו אבל השערות אלו לא יצאו מכלל ספק, מהן שנתאשרו לאחר-מכן על-ידי עדויות
 ומהן שנשארן בספק.

התחילו מופיעות רשימות שונות של ספריו. עוד בחיי
 משה קלמן לנדא מכתב בעתון "המליץ" על דיק, ובמכתבו פירט שמותיהם
 הביבליוגרף משה שטיינשניידר רשם בעתונו "המזכיר"
 1877 כחמישים ספרי דיק שנדפסו בוילנה בעיקר בשנות השבעים.⁶ הספרן הוילנאי הנאמן
 בשנת תרפ"ג רשימה של 95 ספרי דיק שנמצאו או בספרית
 רשימותיהם של לנדא ושל לונסקי חזרו ונדפסו ע"י זלמן רייזן ה"ד
 רשימות הללו רייעוץ הוסיף לרשימות הללו רשימה של ספרי דיק נוספים ממקורות אחרים.⁸
 של 7 ספרי דיק מספריו הראשונים שנדפסו בשנות החמישים.⁹ אני

1. כשהתרעמו משכילי וילנה על דיק, שהוא מתבזה לכתוב באידיש שפת ההמונים ולא בעברית שפת ההשכלה
 ושאלוהו: "למה בלשון עלגים ספורים לעמך תביע / ובשפה בלתי ברורה מוסדר למו תשמיע ז", השיב דיק
 "משמים ארצה ירד אל תת תורה לעמו / ולא נשאם אליו מרומים להשמיעם שם נואמי". ולשם הסבר ציין סקו
 לבדו באגדת חז"ל: "את דכא ושפל רוח, רב הונא ורב חסדא, חד אמר ואני את דכא, ומסתברא כמאן דאמי
 אני את דכא, שהרי הקב"ה השרה שכינתו על הר סיני ולא גבה הר סיני למעלה. אמר ר' יוסף: ילמוד אדם מדע
 קונו". (גוף כתביו של דיק, בגנוזי בית-הספרים הלאומי האוניברסיטאי בירושלים, סימן 709 ע"8).
 2. עוד בשנת תרכ"ח (1868) כתב דיק במכתבו לגורלאנד על ספריו שנדפסו: "מהם נדפסו כמה פעמים".

ספרי אייזיק מאיר דיק שבירושלים

מאת

אברהם יערי

אייזיק מאיר דיק ראוי בוודאי לכתר "אבי ספרות אידיש". יצירתו משמשת מעבר מהספר
 העממי לסיפור האמנותי. הוא היה מראשוני המשכילים בליטא. אולם שלא כשאר המשכילים
 שדיברו אל העם ממרומי "לשכת הסופר" שלהם, דיבר הוא אל העם כאחד מן העם, ספר -
 סיפורי-מעשיות, פיזור לפניו פתגמים וחידות ובידחות בלשון-העם ובסגנון-העם, אבל לעולם
 שכח את עיקר מטרתו: להשכיל את הרבים ולהרבות דעת, להיטיב את המידות ולתקן את ההליכה
 להשריש כל מידה טובה ולעקור אמונות תפלות ומנהגי בערות — וכל זה לא באזמל של משנה-
 מתקן אלא בדבריי-נחת של מגיד ומספר עממי וללא כל השתדלות לערער אמונות-תום י
 המוני-העם.

דיק לא רק הדריך את העם, אלא גם אהב את העם. הוא היה לא רק משכיל הוגה-דעות, את
 גם אמן בעל עין חדה וחוש מציאות; הוא לא בא אל העם ממרומי "ההשכלה בת השמים"
 אלא ידע את העם ואת הליכותיו, כי בתוך עמו ישב ואתו התהלך, כמנהגו נהג בחיי יוסי-
 ומאכליו אכל ומלבושיו לבש. סיפוריו משמשים איפוא ראי נאמן להליכות העם בחומר וברי
 במחצית הראשונה של המאה התשע-עשרה: חגים ומועדים, ימי-שמחה וימי-אבל, פרוסה
 ומלאכות, מאכלים ומלבושים, בדיחות וחידות, פתגמים ומימרות, סיפורים ומעשיות.

ומאחר שהיה דיק גם בעל חוש היסטורי ובעל זכרון מופלא ונחן בכשרון של מספר, השאיר
 גם שורה של תיאורי מאורעות שאירעו בימיו בחיי היהודים בליטא. כגון: הגיוס הראשון של
 יהודים לצבא רוסי; גזירת "החוטפים"; ביקורו בוילנה של ההרפתקן "היהודי הקרינאי"
 שהופיע כשליחו של "מלך היהודים" במרוקו ועורר התרגשות מרובה בצבור היהודי; ביקור
 של משה מונטיפיורי בוילנה; גזירת חילוף הבגדים וכו'. לגבי כל המאורעות הללו משמשים
 ספרי דיק מקורות ראשוניים נאמנים ביותר.

כבר א. ילינק בשעתו אמר: "מי שרוצה להכיר את חיי המוני היהודים ולעמוד על תכונותיהם
 ילך אצל סיפורי דיק". שלום עליכם כתב על יצירתו של דיק: "סיפורי דיק, שמספרם, לש
 השמועה, עולה על מאתיים, טבועים בחותם של נקיון הדעת וחוט של חן משוך עליהם, והם נקראים
 בעונג ובקלות אפילו על-ידי קורא מוזלון, היינו קורא שלא מליטא; סיפוריו הם מוסריים מאד
 תמיד יש בהם מטרה ומוסר-השכל, הם תוססים ומושכים את הלב, יש בהם טיפוס של אנשים חיים
 של יהודים". ולא נתקררה דעתו של שלום עליכם עד שקרא לו: "אחד הענקים בספרות היהודית".
 עשרות שנים שלט דיק בכפה — כמעט שלטון יחיד — בספרות אידיש. ספריו, שהגיעו למאות -
 נמכרו באלפים, ומהם בעשרות אלפים, טפסים.² דיק היה הסופר היהודי הראשון, שמו"ל מסחר

1. כשהתרעמו משכילי וילנה על דיק, שהוא מתבזה לכתוב באידיש שפת ההמונים ולא בעברית שפת ההשכלה
 ושאלוהו: "למה בלשון עלגים ספורים לעמך תביע / ובשפה בלתי ברורה מוסדר למו תשמיע ז", השיב דיק
 "משמים ארצה ירד אל תת תורה לעמו / ולא נשאם אליו מרומים להשמיעם שם נואמי". ולשם הסבר ציין סקו
 לבדו באגדת חז"ל: "את דכא ושפל רוח, רב הונא ורב חסדא, חד אמר ואני את דכא, ומסתברא כמאן דאמי
 אני את דכא, שהרי הקב"ה השרה שכינתו על הר סיני ולא גבה הר סיני למעלה. אמר ר' יוסף: ילמוד אדם מדע
 קונו". (גוף כתביו של דיק, בגנוזי בית-הספרים הלאומי האוניברסיטאי בירושלים, סימן 709 ע"8).
 2. עוד בשנת תרכ"ח (1868) כתב דיק במכתבו לגורלאנד על ספריו שנדפסו: "מהם נדפסו כמה פעמים".

עצמי פרסמתי רשימה של 6 ספרי דיק מכפריו הראשונים שנדפסו בשנות החמישים והוכחתי כי פרי עטו של דיק הם: ניגער פרסם גם מאמר מיוחד על ספרו דיק שנכתבו בלשון העברית¹¹. פ. קאן הי"ד חיבר בשביל יו"א רשימה של 52 ספרי דיק שנדפסו בשנות 1855—1865 ושנמצאו בספריית האיניברסיטה בוילנה. אולם הרשימה אבדה יחד עם מחברה, וגורל הספרים עצמם מי יודע.

כל הרשימות הנזכרות גם יחד אינן כוללות את מכלול יצירתו של דיק. יתר על כן, אף לגבי הספרים שנרשמו בהן, אין תמיד וודאות גמורה שאמנם מפרי עטו של דיק יצאו, ומהם שלא יצאו מכלל השערה, כפי שהזכרתי לעיל.

זה כבר ידוע היה, כי דיק השאיר רשימה מפורטת של חיבוריו, ואף היו חוקרים שהשתמשו ברשימה זו לעדות על ספרים אנונימיים שמעטו של דיק יצאו, אולם עד הזמן האחרון לא נתפרסמה הרשימה במילואה. הרשימה היתה בידי החוקר הוילנאי הלל נח שטיינשניידר, וממנו עברה לידי בנו הספרן דוד מגיד, וממנו לידי של ההיסטוריון שאול גינזבורג, שעמד לפרסמה ולא הספיק עד שנפטר, וכן היתה בידו של גינזבורג רשימת ספרי דיק מידי בתו של דיק ורשימת ספרי דיק מידי אלמוני, והנה נתגלגלה עתה זכות גדולה לידי יצחק ריבקינד לפרסם את הרשימות הללו מתוך ארכיונו של גינזבורג¹².

ריבקינד עיבד את הרשימות עיבוד למופת: העתיק את הרשימות אות באות בדיוק נמרץ; הוכיח שהרשימה הראשונה היא בגוף כתב-ידו של דיק, ושהרשימה השנייה נכתבה ביד בתו; הוכיח שרשימת דיק נכתבה לא יאוחר משנת 1865; ואחרון-אחרון, השתדל לזהות כל ספר וספר שברשימת דיק לפי הספרים עצמם, במידה שהם נמצאים בספריות ציבוריות ופרטיות בארצות הברית, ולפי הרשימות הקודמות שנתפרסמו (עיין לעיל). במידה שהיו הספרים בידו השתדל לתארם תיאור ביבליוגרפי מלא, וכן הוסיף כמה וכמה בירוים לגבי כל ספרות דיק הענפה. דימני ששום נושא בספרות-אידיש החדשה לא זכה עד כה לעיבוד ביבליוגרפי מצוין כזה. תודה כפולה ומכופלת אנו חייבים לריבקינד על עבודתו המסורה והמדויקת¹³. עם עבודתו של ריבקינד יצאה חקירת דיק לדרך המלך. על יסוד הרשימות נתבררו כמה וכמה ספקות וכמה השערות נתאשרו, ומתוך ספרי דיק הוודאיים אנו יכולים עתה ללמוד לגבי ספרים אחרים שלא נכללו ברשימות, אבל נקראים עליהם הפסידונימים שהם ודאי של דיק.

לשם זיהוי הספרים, שנזכרו ברשימות המקוריות בקיצור נמרץ, השתמש ריבקינד באספים שבאמריקה שבהם נמצאים ספרי דיק, ואלה הם: ספריית הסמינר התיאולוגי בניו-יורק (68 ספרי דיק); ספריית יו"א בניו-יורק (50 לערך); אוסף ליאו ווינער באוניברסיטת הרברד (26); המחלקה היהודית של הספרייה הציבורית בניו-יורק (20 לערך, רובם מהדורות מאוחרות); ספריית ש. ניגער (135); ספריית האדמו"ר מליובאוויטש (100 לערך) והספרייה הפרטית של ריבקינד עצמו (75).

ברשימת הקיצורים מזכיר ריבקינד אמנם גם את בית-הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בירושלים, אבל הוא לא הזכיר מבין גנוי בית-הספרים הזה אלא אותם ששת הספרים שתיארת

10 א. יערי, לקוטים ביבליוגרפיים ח: ליבילוגרפיה של א. מ. דיק. — "קרית ספר", כרך י"א (תרצ"ד—תרצ"ה), עמ' 515—520.

11 ש. ניגער, איזיק מאיר דיק וכתביו העבריים. — "העבר" ב' (פטרבורג, שבט—ניסן תרע"ח), עמ' 140—150; חזר ונדפס ב"לוח אחיעבר" (ניו-יורק תרפ"א), עמ' 236—252.

12 יצחק ריבקינד, א. מ. דיקס ביבליוגרפיה רשימות. — "יחא בלעטער", כרך 36 (ניו-יורק 1952), עמ' 191—240.

13 וחבל מאד שלא הוסיף ריבקינד לעבודתו מפתח שמות הספרים לפי סדר א"ב, והיה מקל בזה מאד על המשתמש בה, כי הרשימות עצמן מסודרות בסדר מקרי, והמעין צריך עתה לעבור על כל הרשימות כדי למצוא ספר אחד שהוא מעניין בו.

אתם במאמרי הנ"ל¹⁴, ואולם בגנוי בית-הספרים שבירושלים נמצאים לא פחות מאשר 124 ספרי דיק, שמעוטם באו מעזבון ד"ר יוסף חזנוביץ ז"ל או נאספו בוילנה עפ"י בקשתי ע"י חייק ריבנסקי הי"ד, ורובם רכשתי בירושלים גופה במשך שלשים שנות עבודתי בבית-הספרים מלבד אוסף בית-הספרים הלאומי נמצאים ספרי דיק בכמה אספים פרטיים שבירושלים, ואלה הם: ידידי הרב יהודה אבידע, ידידי מר שמואל לוינ'אפשטיין, מר ברישניק, ספרית מר שלמ

טיקן (ספרים בודדים) וספריית הפרטית. נתתי איפוא אל לבי לרשום את ספרי דיק הנמצאים בכל הספריות הללו שבירושלים. מה שאינם נמצאים בשום ספרייה שבאמריקה ואף לא נכללו ברשימות הביבליוגרפיות הקודמות, ולפיכך לא יכול היה ריבקינד לציין להם; מהם שריבקינד ציין למהדורה הראשונה; ומהם שלא נזכרו כלל ברשימות שפרסם ריבקינד בירושלים מצאנו את המהדורה הראשונה; ומהם שלא נזכרו כלל ברשימות שפרסם ריבקינד לא ברשימת דיק עצמו ולא ברשימת בתו, ואף-על-פי-כן אין ספק שמעטו של דיק יצאו.

ברשימות המקוריות שפרסם ריבקינד כלולים (לאחר הפחתת הכפולים שבתוך כל רשימת הכפולים שבין רשימה לרשימה) 201 ספרים¹⁵. מהמספר הזה יש להפחית עוד שלשה ערכי שכפי שאוכיח להלן אף הם כפולים. נשארים איפוא 198 חיבורים שאנו יודעים בהם עתה בוודא שנכתבו בידי דיק, מהם שנשארו בכתב-יד ולא נדפסו מעולם, ומהם שנדפסו אבל לא היו לנו עיניו של ריבקינד ולפיכך לא יכול היה לציין להם או לתארם.

רשימתי כוללת 155 ערכים של ספרי דיק, אם נוריד מהם 21 שאינם אלא מהדורות חדשות וישארו 134 ספרי דיק וודאיים, וכן כוללת רשימתי 8 ספרים שאיני חושד בהם לפי סימני היצוניים ופנימיים, שמעטו של דיק יצאו, אבל אין לגביהם וודאות גמורה, ולכן כללתי אותם במדור מיוחד: מסופקים (מס' 156—163 ברשימתי).

בין ספרי דיק הוודאיים שברשימתי נמצאים כמה ספרים שלא נכללו ברשימות שפרסם ריבקינד לא ברשימת דיק עצמו ולא ברשימת בתו (רשימתי מס' 8, 32, 48, 51—56, 61, 66, 70, 77—86, 97, 100, 133, 137, 140, 145, 152).

רשימתי נכתבה לפי ראיית הספרים גופם. העתקתי את השער בפרוטרוט, הוספתי ליד כל עייון למספר שברשימה א' ושברשימה ב' של ריבקינד, ציינתי באיזה אוסף ראיתי טופס של הספר רשמתי את המקום והזמן של רשיון הצנזורה, וכן הוספתי בהערות הסברים לתכנם וענינם הספרים וכיוצא בזה.

עד כמה היתה הביבליוגרפיה של ספרי דיק מוזנחת בספרי רושמי-הרשימות, יש לראות מה העובדה, שבמין 163 ספר שרשמתי כאן לפי ראיית הספרים עצמם נזכרו בספר "בית ע ספרים" של פרידברג במהדורתו החדשה, שנשלמה זה עתה, רק שמו 1, כלומר פחות מחמ למאה, וזה בספר שבשערו נאמר שהוא כולל "שמות הספרים העבריים וביהודית אשכנזית בפרט דומני שרשימתי היא הביבליוגרפיה הארוכה ביותר והמפורטת ביותר של ספרי דיק, שנכר לפי ראיית הספרים גופם, ואני מקווה, שבהצטרפה לעבודתו של ריבקינד, תקדם במדה רבה חקר יצירת דיק.

*

ובטרם אגש לרשימת ספרי דיק, אעיר כמה הערות למחקרו של ריבקינד: הסיפור "היורש הנעלם" (=רשימה א', מס' 76), שריבקינד אינו מזהה אותו, זהה עם הספר "דער סעקרעטנע יורש" (=רשימה ב', מס' 111), ולפי הנאמר שם נדפס בוילנא, בדפוס 1858, אגב, דיק מתאר את סיפורו כך: "יורש הנעלם ספור נאה ונפלא משר אחד

14 עיין לעיל הערה 10.
15 עיין החשבון המפורט אצל ריבקינד, עמ' 206.

ויהא דעם קערפער דיא נשמה. פון א. מ. ד. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם. שנת תרכ"ט לפ"ק. 1869. 114 עמ'. (=רשימה א', מס' 53; רשימה ב', מס' 112. ביתהספרים הלאומי, רשיון הצנזורה ניתן ביום 11 בפברואר 1869 בחילנא. — מהדורה מאוחרת יותר, בשם „מלכה והדסה“, עיון להלן מס' 76. — מעבר לשער נדפסה מודעה זו: „אזהרה. המעשה הזאת, וכן המעשיות, מצב היהודים, מעשה וואונדער, פיר יורשים, מעשה עמינו, דער רענדיל, פייגעלע דער מגיד, דיא דינסט מיידל, פריינדליכע ברידער, דיא שקלאפערייא, כלה פון מאראקא, וויסטענייא זאהארא, דער מיליאנער, כל אלה קנינו זכות הדפסתם מאן מחבריהם לצמיתות, ולא יכול איש בלעדינו להדפיסם בלתי רשותנו, על פי תורתנו, וע"פ חוקי הממשלה ירה. המדפיסים בני ראם“.

[4] דער אונגעבעטענע גאסט. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"א לפ"ק. 1871. 47 עמ'. (=רשימה א', מס' 58, 161; רשימה ב', מס' 72. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין). רשיון הצנזורה ניתן 15 במרס 1871 בחילנא.

[5] דיא אורחים אין דוראצעסאק. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ב לפ"ק. 1872. 36 עמ'. (=רשימה ב', מס' 70. לוינאפשטין; ברישניק). בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 1 בפברואר 1872 בחילנא.

[6] דער אידישער פאסלאניק איינע זעהר שיינע און אינטערעסאנטע געשיכטע וואס עס איז גישעהען אין דעם יאהר 1822. אונד דאצו נאך איינע צווייטע געשיכטע אונטער דעם נאמען דיא נאכט פאר דער חפה דאס איזט אויך איין זעהר שיינע מאראלישע (מוסרדיגע) אונד צו גלייך איינע קאמישע (צום לאכען) געשיכטע וואס זיא איזט העכסט ווירדיג (ווערט) דאס זיא זאל געלעזן ווערין פון קלאסען מענטשין. ווילנא. בדפוס והוצאות האלמנה והאחים ראם. שנת תר"מ לפ"ק. 1880. 64. 36 עמ'. (=רשימה א', מס' 127; רשימה ב', מס' 46. ביתהספרים הלאומי; אבידע; יערי). רשיון הצנזורה ניתן ביום 20 ביולי וביום 5 באוקטובר 1879 בחילנא.

[7] דער אידישער פריידיגער און נאפאליאן דער דריטע. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס והוצאות האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ח לפ"ק. 1877. 48 עמ'. (=רשימה ב' מס' 45. אבידע). בחלק הרוסי שבשער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 12 באוגוסט 1877 בחילנא.

[8] די אידען אין ווארשווא אין דער צייט פון לעצטען פוילעשען מיאטעז. איבערזעצט פון רוסישען. ווילנא. בדפוס יוסף ראובן ראם. תר"ל. 1869. 63 עמ'. (ביתהספרים הלאומי). רשיון הצנזורה ניתן ביום 12 במרס 1869 בחילנא. — תיאור המאורעות משנת 1861. — לא נזכר ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל נזכר ע"י ריבקיןד (עמ' 205, הערה 33).

[9] דיא אידישע קליידער אומוועקסלונג (אומבייטונג) וואס איזט געשעהען אין דעם יאר 1844 איבערזעצט פאן דעם העררן ל' לעזאנדעס רוסישע ארטיקלען וואס ער האט וויא אין דיועם יאר אריין גיגעבין אין דיא אידיש רוסישע צייטונג „דען“ אונד מיט אייניגע קאפיטלען פער מעהרט דורך דעם איבר זעצער אמ"ד. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מאן ראם. שנת תרל"א לפ"ק. 1870. 48 עמ'. (=רשימה א', מס' 79. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין; ברישניק).

[10] דער אידעשער שטודענט יוזעף קסעמעניצקע. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ב לפ"ק. 1872. 46 עמ'. (=רשימה א', מס' 106; רשימה ב', מס' 44. לוינאפשטין). בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 25 באוגוסט 1871 בחילנא.

[11] דיא איידעלע ראכע אדער דיא נקמה. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ה לפ"ק. 1875. 44 עמ'. (=רשימה א', מס' 143. לוינאפשטין). בחלק הרוסי שעל השער נזכר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 28 ביולי 1875 בחילנא.

[12] דאס איינגעפרארענע שיף אויף דעם איינמעער דער צוא נאך קומט דא פאר איינע בעשרייבונג פון דיא ביידע איינמעערען וואס איינעס ליגט אין דעם צפון פון דער וועלט אינ דאס אנדערע אין דעם דרום פון דער וועלט, און אזו אויך ווערין דא בעשרייבען פילע בראים פון דיוע מעערן, דיועס אלעס געבען דעם מענטשען איינע גרויסע השגה (בעגריף) פון דעם בעשעפער און פון זיינער שעפונג. פערפאסט פאן א. מ. דיק. הזכות מכרתי לצמיתות להמדפיס ר' יהודה ליב מ"ץ. (ווילנא. בדפוס י. ל. מ"ץ, 1882). 32 עמ'. (=רשימה ב', מס' 67. ביתהספרים הלאומי; אבידע; יערי).

W = 1895

[12א] — כנ"ל. ווילנא, מאץ, (1914). 32 עמ'. (בית הספרים הלאומי). ברשימה ב', מס' 67 נזכרו מהדורות משנות 1879, 1883, 1895; ריבקיןד ראה גם מהדורה משנת 1911.

[13] אלטע אידעשע זאגען אדער ספורים וואס האט זיך געטראפען ביא אונז און ביא לייטען. פון נאהענטין און פון ווייטען. דער וויילע קומען דא פאר נור זעקס. דיא געשיכטע פון דעם ר' עמרם אלטארוס ראבינער פון סאראגאזע. דיא געשיכטע פון איינעם אגעקירצטין יתום. דיא גישיכטע פון דעם קארפעל דער פידלער. אגעשיכטע פון אגעוויסען וואכט נאכט. דער פוסטער פאלאץ פון אמשטרדם. און דער וואונדער שטיין ווילצע לאפע ביא לינאווע. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ו לפ"ק. 1876. 43 עמ'. (=רשימה א', מס' 93, 136; רשימה ב', מס' 2. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין).

בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 27 בינואר 1876 בחילנא. — דיק ברשימתו כותב על ספורים אלה: „ספורים נפלאים מקדושים מעולם הדמיון“.

[14] דיא אלטע ליבע ראסטעט ניכט. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ו. 1876. 79 עמ'. (=רשימה ב', מס' 61. לוינאפשטין). בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 6 באוקטובר בחילנא.

[15] דיא אלטע מאד. איינע וואונדער שיינע ערציילונג. מאת אמ"ד. ווילנא. (בדפוס האלמנה והאחים ראם), שנת תרמ"ז לפ"ק. 1887. 38 עמ'. (=רשימה א', מס' 120; רשימה ב', מס' 69. בית הספרים הלאומי; אבידע). בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש, שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 28 בפברואר 1877 בחילנא.

איין עטוואס איבער אונזערע פריידיגער (מגידיים). מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ה לפ"ק. 1875. 72 עמ'. (=רשימה ב', מס' 40. לוינאפשטין).
 בחלק הרוסי שעל השער נאמר שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 26 בנובמבר 1874 בוילנא.
 בעל תשובה. עיין מס' 65.

[27] דער בעפרייטער ארעסטאנסקער ראטניק (שטרעפלינג) מיכאל ברינדזע. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ז לפ"ק. 1876. 72 עמ'. (=רשימה א', מס' 88; רשימה ב', מס' 39. אבידע).
 בחלק הרוסי שבשער נאמר בפירושי, שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 3 בפברואר 1876 בוילנא. — על ספר זה כתב דיק ברשימתו: "עוד לא נדפס".

[28] דער ברטנורה. איין וואונדעליכע ריזע בעשרייבונג פון דעם גרויסען גאון רבינו עובדיה מברטנורה פון זיינער נסיעה קיין ארץ ישראל אין דעם יאר רמ"ח פון דעם אלף הששי. זיא וואר געשריבען פון איהם צו זיינעם פאטער צו בערהייגען איהם דער מיט וועגען זיין שיידען זיך פון איהם זיא וואר ביז אכתיבת יד איצטער האבין מיר מעתיק געווען אין אונזער לשון כדי לזכות בה את הרבים. איבערזעצט פון א. מ. ד. פערלאג פון הר' ברוך קאפעלאוויץ אין דווינסק. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרס"ה לפ"ק. 1904. 36 עמ'. (=רשימה ב', מס' 38. ביתהספרים הלאומי).

תרגום הגרות הראשונה של הרע"ב לאביו עפ"י הדפוס הראשון (עיין הגרות ארץ ישראל מאת א. יערי, תל-אביב ת"ש, עמ' 103 ואילך). בחלק הרוסי של השער נזכר שמו של דיק בפירושי. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 18 באוקטובר 1904 בוילנא. — ברשימה ב' נזכרת מהדורת ווילנא, מ"ק. 1877. — בכל האספים שבאמריקה אין אף טופס אחד של ספר זה בשום מהדורה.

* [29] דיא גייסטער געשיכטען דאש זיינען וואהרע געשיכטען פון גייסטער (שדים). פון מכשפים. פון פייעריגע זמיען וואש האבין פאסירט דעם פערפאטער (מחבר) פון דיזע ערצייחלונגען זעלבסט. אונ דער בייא ערקלערט דיא נאטירליכע אורזאכען פון זיא. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרס"ה לפ"ק. 1904. 36 עמ'. (=רשימה א', מס' 57; רשימה ב', מס' 78. לוינאפשטין).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 3 בדצמבר 1870 בוילנא.

[30] דער גלגול. דאס איז איין שרעקליכע געשיכטע וואס עס האט דערציילט פון זיך איין רוח. וואס ער איז אכטצעהן מאל מגולגל גווארן אין פערשידענע מענשען חיות עופות אונ פיש איין ערך פון פינף הונדערט יאהר. אונ וואס ער האט ניט גהאט פאר זיך קיין אנדער תיקון נור מען זאל זיין ספור לאזן דרוקן. כדי אלע זאלן דאס ליינען אונ זאלן זיך אראפ נעמען אמוסה. דען בזכות דעם וועט ער קענען קומען אין זיין רוח. נעתק ונאסף ע"י איש אמ"ד. (ווארשא. בדפוס י. לעבענזאון). 1867. 68 עמ'. (=רשימה א', מס' 95; רשימה ב', מס' 37. צילום בידי מר שמערוק).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 18 באוגוסט 1867. בספרית האדמו"ר מליובאוויטש טופס עם שער מקוצר בלי שם המופים ושם הצנזורה ובלי השנה. (ריבקינד, עמ' 222, מס' 95).

[31] דיא געדולד איינע שיינע ערציילונג וואס עס האט זיך גטראפן מיט אברהם אבינו ע"ה און ער האט נאך גוואנט אין דער פלון ממרא. עס איז דר פון צו לערנן וויא דר מענש דארף לעבן אין פריזן מיט דעם אנדרן. און זאל ניט מיינן און ער איז נאך ביי גאט איין גרעכטער.

אין דער אנדערער איז איין שלעכטער. ביי גאט זינד אלי גלייך. ארעם אונ רייך. איין קליגער און איין נאך. אקעכט אונ אהאר: נעתק ונאסף ע"י י' שפירא. ווארשא. (בדפוס י. לעבענזאון). 1855. 22 עמ'. (=רשימה א', מס' 5. ביתהספרים הלאומי; יערי).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 12 באוגוסט 1855 בוילנא. — נושא הספור הוא נושא "המשל המוסרי" הידוע שפירסם נחמן קרוכמל בקובץ "ירושלים הבנויה". — עיין בפרוטרוט ב"התריב" שנה א', חוב' א', עמ' 131 וכו'.
 דיק עצמו כותב ברשימתו על ספור זה: "הסיפור הזה ארוך ונעים העתק מהספורים הקדושים אשר לערבים".

[32] גראף פאטאצקי אדער דער גר צדק. א היסטארישער ראמאן. פארלאג פ. קאנטאראוויטש ווארשא. דרוק י. וואגמייסטער. חש"ד [אחרי תר"פ—1920]. 47 עמ'. (בית הספרים הלאומי).
 אין ברשימה א' ולא ברשימה ב'. — ועיין: ריבקינד, עמ' 219, מס' 45.

[33] דאס גרויסע געהיימניס איינע זייער אינטערעסאנטע ערציילונג פאן אמ"ד. ווילנא. (בדפוס האלמנה והאחים ראם). שנת תרמ"ז. 1887. 63 עמ'. (=רשימה א', מס' 122; רשימה ב', מס' 66. ביתהספרים הלאומי; אבידע).
 בחלק הרוסי של השער נאמר בפירושי, שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 28 בפברואר 1887 בוילנא.

[34] דער גרויסער רויבער אלי מיט זעכס פינגער דאס איזט איינע שרעקליכע געשיכטע וואס האט זיך גיטראפען אין מאראקא. עס איזט זאלכעס נאך ניט געהערט געווארען אין אונזערע צייטען אונד אין אונזערע לענדער. זיא איזט וואהר אונד ריכטיג (ווארשא. בדפוס זיסבערג). 1875. 15 עמ'. (=רשימה א', מס' 46. ביתהספרים הלאומי).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 31 באוגוסט 1876 ביירשא. — הטיפס שלפני הוא דפיס סטיריאטיפי.

[35] דער גרויסער רויבער אלי מיט זעכס פינגער. דאס איזט איינע שרעקליכע געשיכטע וואס האט זיך גיטראפען אין מאראקא. עס איזט זאלכעס נאך ניט געהערט געווארען אין אונזערע צייטען אונד אין אונזערע לענדער. זיא איזט וואהר אונד ריכטיג. (ווארשא. בדפוס זיסבערג, 1888). 25 עמ'. (=רשימה א', מס' 46. יערי).

[36] דיא גריזעטקע אדער "דיא נייטערקע אינ פוצמאכערין" מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ז לפ"ק. 1877. 50 עמ'. (=רשימה א', מס' 134; רשימה ב', מס' 59. ביתהספרים הלאומי; אבידע).
 רשיון הצנזורה מיום 27 באוקטובר 1876 ווילנא.

[37] דיא דינסט מיידעל אדער איין שפיל דעס שיקואלס (מערכה) דאס איזט איינע "אונדערבארע געשיכטע פון וועלכער עס איז צוא לערנען וויא באלעבאסטע אינ דינסט זאלן זיך מיט איינאנדער בעגיין. דאמיט זיא זאלן איהרע ראלין ניט פאר בייטיין. וויא עס געשיהעט זייער אפט אין אונזערע צייטיין. ווילנא. שנת תרכ"ח לפ"ק. 1868 (בדפוס ר. ב. ראם). 1—36. 81—96 עמ'. (=רשימה ב', מס' 101. ביתהספרים הלאומי).
 בכל האספים שבאמריקה אין אף טיפס אחד של ספר זה.

[38] דיא דרייא מלא רחמים. דער צי נאך ציזיא לידער איין פרייטיג צו טאכט אינ

איין שבת צו נאכט. איינע ריכטיגע איבער זעצינג פון דיא הייליגע געזינגע. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ג לפ"ק, 1873. 24 עמ'. (=רשימה א', מס' 102; רשימה ב', מס' 57. לוינאפסטין).

בחלק הרוסי של השער נזכר שמו של דיק בפירושו. — רשיון הצנורה ניתן ביום 10 בפברואר 1872 בוילנא. — תחילתו של השיר לליל שבת : א הוא שבת הייליגער גיבענצער טאג, דא בעפרייער פון זארגין פון קלאג און פלאג; תחילתו של השיר למוצאי שבת : א דער הייליגער שבת איז שוין אוועק, און מיט דער זיסע פנוחה זעמט שוין איין עק. — על ספר זה כותב דיק: "עודנו לא נדפס ומונח בבית הדפוס של ראם".

[39] סדר הגדה של פסח עם העתקת עברי טייטש המדוברת בינינו ועם ספורי נפלאות גדולות... ונעתק על ע"ט והדושים מהרב המגיד מדובנא ועם ציורים... גם האב איך מעתיק גיוועזין אויף עברי טייטש שיינע באורים אין משלים פון דעם דובנער מגיד ז"ל... כל אלה חברתי לקטתי והעתקתי בעז"ה צמח יקיר קאדי מאוילין [=יצחק מאיר דיק מוויילנא]. ווילנא, בדפוס והוצאת האלמנה והאחים ראם, תרמ"ב. 64 עמ'. (=רשימה א', מס' 69. ביתהספרים הלאומי). ווינער (מס' 642) רושם הגדה כזו משנת תרל"ה 1875, וזכוריה: "כמו שנדפס בשנת 1870", אולם בשנת 1870 אין הוא רושם שום הגדה של דיק. טופס ממנה נמצא בספריית הרבי האדמו"ר מליובאוויטש. דוקר (אגד הגדות, מס' 108), רושם הגדה כזו: ווילנא, ראם, תר"ם 1879. — הגדה זו לא נרשמה ברשימת ההגדות של ווינער.

[40] סדר הגדה של פסח עם עברי טייטש אויך מיט ניין ציורים... אויך האבין מיר מוסיף גיוועזן וואונדערליכע ספורים נפלאות גדולות פון עניני יציאת מצרים... פרושים ומשלים מהרב המגיד מדובנא ז"ל... כל אלה חוברו ונלקטו ונעתקו ע"י הרב צמח יקיר קאדי מק"ק אוולין יע"א [=יצחק מאיר דיק מוויילנא]... ווילנא, בדפוס והוצאת האלמנה והאחים ראם, שנת תרמ"ה לפ"ק, (1884). 32 דף. (=רשימה א', מס' 69. ביתהספרים הלאומי). לא נרשמה ברשימת ההגדות של ווינער. — לא נזכרה גם ע"י ריבקינד (עמ' 220, מס' 69).

[41] סדר הגדה של פסח עם עברי טייטש אויך מיט ניין ציורים אויך האבין מיר מוסיף גיוועזן וואונדערליכע ספורים נפלאות גדולות פון עניני יציאת מצרים... פרושים ומשלים מהרב המגיד מדובנא ז"ל... כל אלה חוברו ונלקטו ונעתקו ע"י הרב צמח יקיר קאדי מק"ק אוולין יע"א [=יצחק מאיר דיק מוויילנא]. ווילנא, בדפוס והוצאת האלמנה והאחים ראם, שנת תר"ן לפ"ק (1889). 32 דף. (=רשימה א', מס' 69. ביתהספרים הלאומי). לא נרשמה ברשימת ההגדות של ווינער. — לא נזכרה גם ע"י ריבקינד (עמ' 220, מס' 69).

[42] ספר הדרת זקנים דאס איזט איינע וואהרע אונד הייליגע ערצייהלונג וואש האט זיך פאסירט מיט די צווייא אונד זיבעציג זקנים וואש דער כהן גדול אלעזר האט זיי גשיקט פון ירושלים קיין מצרים צו תלמי המלך מעתיק צו זיין די תורה אויף לשון יוני (גריקעס). מיר האבן עס איבער זעצט אין אידעש טייך לזכות בו את הרבים. אויך ווערט דא דער ציילט נאך פיל ענינים פון אונזר ארץ הקדושה. ווילנא, בדפוס פון וראזענקראנץ, תרכ"ד. 1864. 64 עמ'. (=רשימה א', מס' 38. ביתהספרים הלאומי). תרגום מקוצר של אגרת אריסטאס, עפ"י תרגומו העברי של ר' עזריה מן האדומים.

[43] הדרת זקנים... ווארשא, בדפוס י. אלאפין, תר"ס. 1900. 68 עמ'. (=רשימה א', מס' 38. ביתהספרים הלאומי).

אין 1872 באינאפסטין

[44] דער הויז לעהרער מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ב לפ"ק, 1872. 48 עמ'. (=רשימה א', מס' 132; רשימה ב', מס' 36. אבידע; לוינאפסטין). בחלק הרוסי שבשער נאמר בפירוש שנתהבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנורה ניתן ביום 8 באוגוסט 1872 בוילנא.

[45] איין הונד אלס שדכן איינע ווארע ערציילונג, זיא איז וואונדער שיין און אויך ניט קליין, און עס איזט פון איהר ארויס צו זעהען, דאס שדוכים נאר דורך גאט געשעהן, און דאס ער באנוצט זיך דער ביי אזוי וויא מיט מענטשין אזוי אויך מיט טהירען, וואס גייען אויף אלע פירען, איז גאר מיט אהונד, וואס האט קיין שפראכע אין מונד, וויא אונזערע חכמים ז"ל זאגין (מ' קהלת ה') בכל עושה הקב"ה שליחותו אפי' ע"י נחש ע"י עקרב וע"י צפרדע. מאת א. מ. דיק, נמכר לצמיתות להמו"ל הג' ב. קאפעלאוויץ מדינאבורג, ווילנא, (בדפוס י. ל. מ"ץ), שנת תרל"ט לפ"ק, 1878. 120 עמ'. (=רשימה ב', מס' 9. ביתהספרים הלאומי; אבידע; ברישניק). רשיון הצנורה ניתן ביום 23 באוגוסט 1878 בוילנא. — באספים שבאמריקה אין אף טופס אחד של ספר זה.

[46] ספר הלכות דרך ארץ אשר חבר הגאון הגדול הקדוש מה"ו מאיר פאפרש בעל המחבר סידור אור הישר זלה"ה ובעבור רוב תועלתו הדפיסו אותו בקצת סידורים והוא מעט הכמות ורב האיכות. ווייל מיר האבן זוכה גווען צו זעהן דאס הייליגי ספר הלכות דרך ארץ וואס דרינגן איז פר האנדן פיל הנהגות וואס דער מענטש זאל זיך דרינגן נוהג זיין, און זייער פיל דינים וואס דער מענטש בדארף זיך נוהג זיין אין זיין, און דיא אלי הנהגות זענן גרינג מקיים צו זיין, דרום האבן מיר עס מעתיק גווען אויף עברי דייטש כדי דער פראסטער עולם זאל קענן פאר שטיין, ווארשא, (בדפוס י. לעבענזאהן), 1856. [12] דף. (=רשימה א', מס' 66. יערי). רשיון הצנורה ניתן בורשה ביום 15 (27) באוגוסט 1856. — התרגום נדפס למטה מהמקור, לא נודע שום טופס אחר של ספר זה.

[47] ספר הלכות דרך ארץ כלול מדברים מועילים המאירים עיני האדם ללכת מישרים בכל תהלוכות חייו, אספתים ולקטתים מהתלמוד מדרש ורמב"ם, וחובת הלבבות, ומספר ראשית חכמה בחינות עולם ומשאר ספרי חכמה, דיזער ספר איז אין זיך כולל אלע ענינים פון דרך ארץ וואס זיינען זייער נייטיג ציא וויסן וויא זיך צוא באגיין אין דער וועלט מיט פארשיידענע מענטשין און מיט זיך אליין עס איז אייס גיקליבין פון גמרות און פון דעם רמב"ם, חובת הלבבות, בחינות עולם, ראשית חכמה, און פון נאך אנדערע ספרים; מאת מאיר יצחק מדקדק מקרית אליעזר, ווילנא, שנת תרל"א לפ"ק (בדפוס האלמנה והאחים ראם), 1871. 72 עמ'. (=רשימה א', מס' 66. ביתהספרים הלאומי).

התרגום נדפס למטה מהמקור. — רשיון הצנורה מיום 3 בדצמבר 1870. — הספר מחולק לז' שערים; השער הא' דרך הארץ הראוי להתנהג בה ת"ת, השער הב' הראוי לנהוג בה הזקנים, השער הג' הראוי לנהוג בה שאר העם, השער הד' הראוי לנהוג בה הנשים".

[48] וויגדערקע (וויקטאר) דער שטראז אינגעל איינע וואהרע ערציילונג אונד דאך וואונדער שיין עס ליגט אין דעם איין טיפער מיינונג, דער צו נאך געשריבען מיט גרויס געפיל אונד גצילט אין איין ווייטין ציל, ווארשא (בדפוס י. גאלדמאן), שנת תרל"ב לפ"ק, 1872. 36 עמ'. (אבידע).

בחלק הרוסי של השער: Сочинение И. Копелевича. — רשיון הצנורה ניתן ביום 28 בדצמבר 1871 בוילנא. — לא נזכר ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל נזכר ע"י ריבקינד (עמ' 204, הערה 32).

[49] וויטצע איבער וויטצע אדער „אנעקדאטען“. און דאס זיינען קורצע און קלוגע געשיכטען, וואס קענען מיט זייערע זאכין, דיא טרויערקיט זעלבסט לוסטיג מאכען, אויסער דעם קומען זיין זייער צו ניץ אין לעבין, און אמאל וויא קליינגעלט אום רעסטע צו געבין, מען קען דער מיט באצאלן זייער געשווינד, יעדערין וואס ער פערדינט, און אין דער קדמה אין שוין בעשריבען אין קורצען, זייערע ווייטערדיגע נוצען, פארפאסט פאן א. מ. ד. (וויילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם), שנת תרמ"ח לפ"ק. 1887. 32 עמ'. (=רשימה ג, מס' 129. ביתהספרים הלאומי).

בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 11 במאי 1887 בוויילנא. — נדפס ביחד עם „מוטער און טאכטער“ (עיון מס' 73).

W

[50] וויטצען און שפיצען אדער אנעקדאטען. דאס זינד וויציגע און שפיציגע ערצייחלונגען וואס קומן צו ניץ אין אומגאנג אין דער וועלט מיט מענטשין וויא קליינע געלט אין דער טאשע אום רעסטע צוא געבין ביא יעדער בעשטע געלעגנהייט. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ד לפ"ק. 1873. 44 עמ'. (=רשימה ב, מס' 107. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין).

W

בחלק הרוסי של השער נזכר שמו של דיק בפירוש. — רשיון הצנזורה מיום 22 באוגוסט 1873.

[51] ספר חובת נשים בשני חלקים. דיזער ספר איז אין קיצור פון שלחן ערוך ארח חיים אין יורה דעה און אבן העזר און פון אנדערע הייליגע ספרים, די אלע דינים וואס צו ווייבער גיהעריק, אייך פיל דינים פאר מאנען וואס קענען ניט לערנען קיין שלחן ערוך, אייך אלע הייליגע מדות ווי איין מענש דארף זיך פיהרען דאס ער זאל זוכה זיין צו עולם הבא, אייך אלע מצות וואס ווייבער זיינען מחויב מקיים צו זיין ווי מאנס לייט, און די מצות וואס ווייבער זיינען פון זיי פטור, דער כלל אין דעם ספר פעלט ניט איין דין וואס ווייבער דארפן ווייסיק, און יעדער אשה וואס וועט דעם ספר לערנען און קלאר זיין און מקיים זיין די אלע דינים וואס זיינען דא מבאר וועט זי גיוויס זוכה זיין צו האבין גוטע קינדער און קינד קינדער וואס וועלין עוסק זיין בתורה ובמצות, ובזכות דעם וועט גאט ברוך הוא מקרב זיין די גאולה במהרה בימינו אמן. (קעניגסבערג, בדפיס המשובח של גרובער עט לאנגריען, תרכ"א). 36, 47 דף. 8°. (בית הספרים הלאומי).

186

עם שערים מיוחדים לחלק ראשון ולחלק שני, ובהם מפורשים מקום הדפוס ושם המדפיסים. ההקדמה חתומה: בירח סיון שנת תרכ"א לפ"ק. דברי המחבר י' ש' (=יקותיאל שפירא, פסיונים של א. מ. דיק). — לא נרשמה ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל נזכר ע"י ריבקין.

[52] ספר חובת נשים איז אין צווייא חלקים. אין דער ערשטן חלק גפינט זיך אלע מצות וואס האבן איין גשטעלטע צייט, און דיא מצות וואס האבן ניט איין גשטעלטע צייט, אייך דינים פון דאווענען פון שבתות און ימים טובים, און אייך ימים נוראים; אין דעם אנדערן חלק גפינט זיך גאנץ הלכות נדה, אייך פיל אנדערע הייליגע דינים וואס ווייבער דארפן אין זיין זיין זוכה זיין, ובזכות דעם וועלן זיי באשערעמט זיין פון צרות און פיין, און וועלן זוכה זיין צו דיא הייליגע שייין, ווי משיח צדקנו וועט אין ירושלים אריין, במהרה בימינו אמן; דעם לוח אייך וועלכען בלאט יעדען דין צו געפינען האבן מיר גשטעלט צום לעצט פון אונטן, ווארשא, בדפוס שריפטגיסער, שנת תרכ"ג לפ"ק. 47 דף. (ביתהספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן בוויילנא ביום 29 במאי 1863. — ההקדמה נשמטה כאן.

[53] ספר חובת נשים אין צווייא חלקים. אין ערשטען חלק געפינט זיך אלע מצות וואס האבן איין גשטעלטע צייט, און וואס האבן ניט איין גשטעלטע צייט, אייך די דינים פון דאווענען

פון שבתות און ימים טובים און ימים נוראים. אין אנדערן חלק געפינט זיך גאנץ הלכות נדה, אייך פיל אנדערע הייליגע דינים וואס ווייבער דארפן אין זיין זיין זוכה זיין, ובזכות דעם וועלן זיין זוכה זיין צו דיא הייליגע שייין, וויא משיח צדקנו וועט אין ירושלים אריין, במהרה בימינו אמן, דעם לוח אין וועלכין כלל יעדען דין צו גפינען האבן מיר גשטעלט צום לעצט, נדפס בהוצאת הרבני הנגיד ר' יצחק קאפעלאוויטץ נ"י שקנה הזכות מאת המחבר, ווארשא שנת תרל"ג לפ"ק, בדפוס ר' יצחק גאלדמאן. 1873. 44 דף. 8°. (ביתהספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן בוויילנא ביום 28 בנובמבר 1872. — ההקדמה חתומה כבמהדורה א'. בסוף הספר נדפס „העתק משט"מ“ [משטר מכירה] וזה לשונו: „מודה אני הח"מ וח"י תעיד עלי כמה עדים כשרים ונאמנים, איך שאני הח"מ מכרתי במכירה גמורה וחלוטה את החיבור שלי חובת נשים על ע"ט להרבני ר' יצחק ב"ר זיסקינד קאפעלאוויץ נ"י, וכבר קבלתי לידי דמי המכירה בשלימות, ועתה רשות בידו להדפיס ולחזור ולהדפיס ע"ע, בכל דפוס שירצה, ואין רשאי שום אדם, גם אני בעצמי או ב"כ להדפיס בלי רשות ר"י"ק הנ"ל או ב"כ, וכל מי שיוזר להדפיס בלא רשות ר"י"ק הנ"ל, עליו נאמר אמס"ג מלבד שיענש כפקודת חוק הקיר"ה, ולהשומע ינעם ועליו תבא ברכת טוב. ולראי' חתמתי יום ג' ארבעה ימים לחדש מרחשון תרל"ג פה ווילנא. נאום יקותיאל שפירא מחוילנא“.

[54] ספר חובת נשים אין צווייא חלקים [וכו', כבמהדורה הקודמת]. פערלאג פאן דבורה שטראם בוכהאנדלונג אין טארנאוו, קראקא, בדפוסו של יוסף פישער, 1896. 88 עמ'. (בית הספרים הלאומי).

[55] ספר חובת נשים אין צווייא חלקים [וכו' כבשתי המהדורות הקודמות]. בהוצאת בית מסחר הספרים של ר' ברוך קאפעלאוויץ מדווינסק, ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרנ"ז לפ"ק. 44 דף. (ביתהספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן בוורשא ביום 18 בפברואר 1897. — ההקדמה חתומה כבמהדורה א'. — בסוף הספר נדפס: „העתק משט"מ“ [משטר מכירה], כבערך 53.

[56] ספר חובת נשים אין צווייא חלקים [וכו', כבשלש המהדורות הקודמות]. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תר"ע לפ"ק. 44 דף. (ביתהספרים הלאומי).

[57] דער חזן. דאס איז אשיינע שטיק, וואס איז גישעהן מיט אפאר הונדערט יאר צו ריק, מיט איין געוויסין חזן פון קאפולע, וואס האט בעגאנגען נארעשקייט אפולע. אגב איז דער פון צו זעהען, וויא דיא וועלט האט דאן אויס גיזעהן, דאס נאך דעם ערך וויא זיא איז איצונד גיוואריק, זעט זיא אויס גאר וויא נייא גיבאריק, מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ה לפ"ק. 1874. 36 עמ'. (=רשימה ב, מס' 34. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין).

בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 6 ביוני 1874 בוויילנא. — בכל האספים שבאמריקה לא נמצא אף טופס אחד של ספר זה.

[58] החיים הנצחיים אדער דאש אייביגע לעבען. דאש איזט איינע וואונדער שיינע געשיכטע פון אראבישע ערצייילונגען. עש ליגט אין דעם פארוויקעלט זייער איין טיפער זין, קלוגע לייט וועלען עש ליינען און וועלין דעם מיינ אליין פארשטיין, און ייענע וואש וועלין עש ניט קענען אליין דער גיין, וועלען אין דעם געפינען א געשיכטע זייער א שיינע און אייך ניט קיין קליינע, ווילנא שנת תר"ז לפ"ק. (בדפוס פ. מ. ראם). 35 עמ'. (=רשימה א, מס' 19. ביתהספרים הלאומי). רשיון הצנזורה מיום 16 במרס 1857. — יש גם מהדורה: ווילנא תרל"ח. (ריבקין, עמ' 217).

W
X

[59] חייצקיל אליין. איינע שיינע געשיכטע וואס עס הט זיך גטראפן אין דער שטאט לינאווע פאר איר דרייסיג. עס איז פון דער געשיכטע צו לערנן מוסר און דרך ארץ. און וויא יעדער פאטער און מוטער זאלן וויסן וויא זייערע קינדער מגדל צו זיין זיי זאלן ניט זיין קרום און דום. דינע גישיכטע האב איך איבער געזעט פון דר רייזע בעשרייבונג פון השלם ר' שלמה פורקער פון הנאווער ווס הט גרייזט בשנת תקפ"ח לפ"ק און האט אלץ ריכטיג בעשריבן. נעתק ונאסף ע"ז ה' שפירא. ווארשא בדפוס א. קלייף, 1856. 36 עמ'. (=רשימה א, מס' 85; רשימה ב, מס' 109. יערי).

רשיון הצנורה ניתן בוילנה ביום 10 באוקטובר 1855. — על סיפיר זה כותב דיק ברשימתו: „ספור נפלא מלא בקורת על רוע הגדול אשר בקרב בני עמנו“. לינאווע היא ווילנא, בהיפוך אותיות. — יש גם מהדורה שנדפסה בווארשא תרכ"ד (בספרית האדמו"ר מליובאוויטש), ובסוף הספר כתוב: נעתק ונאסף ע"י יק' ש' [=יקותיאל שפירא, פסיונים של דיק]. (ריבקינד, עמ' 222, מס' 85).

[60] חייצקיל אליין. איינע שיינע און וואהרע געשיכטע וואס עס האט זיך געטראפן אין דער שטאט אילון פאר איהר פינף און צוואנציג. עס איז דער פון צו לערנן מוסר און דרך ארץ און וויא אזו עלטערין זאלן זייערע קינדער ערציהען. מיר האבן דאס מעתיק גיווען פון דער רייזע בעשרייבונג פון ר' שלמה פורקער פון הנאווער, וואס האט גערייזט אין יענער צייט דורך דינע לענדער. ער האט זעלבסט דאס גיוועהן און האט עס ריכטיג בעשריבען. מאת א. מ. דיק, הזכות נמכר לצמיתות לר"ל מ"ץ. ווילנא, (בדפוס י. ל. מ"ץ). שנת תרמ"ז לפ"ק. (1887). 48 עמ'. (=רשימה א, מס' 85; רשימה ב, מס' 109. בית-הספרים הלאומי).

W

רשיון הצנורה ניתן ביום 22 במאי 1887 בוילנא. — אילון היא וילנא, בהיפוך אותיות.

[61] ספר חכמת היד המלמד לאדם דעת, להבין מהקיום ומהשרטוטים אשר בידו ובמצחו ומיתר הסימנים את מספר ימי חלדו בארץ, בריאות גופו בכלל, ובריאת כל אבר ... בפרט, וכל קורותיו ... בחייו ... תקנו ויסדו ... הרב מו"ה אליהו משה גאלינו ... ועתה הוספתי עליו כמה וכמה לקוטים מספרים ישנים וגם חדשים ... ווילנא, בדפוס יוסף ראובן ראם, תר"ל 1869. 32 עמ'. 12°. (בית-הספרים הלאומי).

נדפס עברית ויוונית. עם ההקדמה ע"ד אמונת ההמון בדברים אלה. וכבר שיער ש. חיינער (קהלת משה, מס' 4161), שההקדמה נתחברה ע"י דיק. — לא נכלל ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל נזכר ע"י ריבקינד (עמ' 201).

[62] דער טויטע קאפף איינע שרעקליכע ערצייילונג וואס האט זיך גיטראפן אמאל אין פאריז וויא איין טויטער קאפף האט געהאט אדין אין צוואנציג יאר ארום נאך זיין טויט מיט זיינע געהיימע מערדער פאר דעם רב אונד דעם פרעזעדענט פון שטאט. דינע מעשיות וויא אויך אללער האנד ספרים זענען צו פאר קויפן בסקלאד מספרים של הנגיד מו' מענדעל מענדלזאהן בווארשא. רחוב פראנצישקאנער נומער 1816. ווארשויא, שנת תר"כ לפ"ק. (בדפוס לעבענזאהן) 1859. 33 עמ'. (=רשימה א, מס' 96; רשימה ב, מס' 97. שוקן).

בחלק הרוסי של השער כתוב: Сочин. М. М-на. — רשיון הצנורה ניתן בוילנא 14 באבוסט 1859. — ריבקינד (עמ' 222, מס' 96) אינו מכיר מהדורה ראשונה זו, והוא מציין למהדורת וילנא תרכ"ז, שבסוף הספר נדפס: „נעתק ע"י ערשק" ובטופס אחר: „נעתק ע"י שק"ב“.

(ההמשך יבוא בחוברת הבאה)

הדפוס העברי בהונגריה

ה: אויבעררוי שא *

מאת

נפתלי בן-מנחם

אויבעררוי שא — בהונגריה: Felsővisó, ברומנית: Vişeu de Sus — היא עיירה קטנה בטראנסילוואניה (מאראמאראש), לרגלי הרי הקארפאטים, שמנתה בשנת 1929 5000 יהודים, בערך (900 משפחה) ¹. הידיעות הראשונות על יהודי אויבעררוי שא הן מאמצע המאה השמונה-עשרה (1750) ², אבל הקהילה לא נתארגנה אלא הרבה שנים אחר כך (1877). רבה הראשון של אויבעררוי שא הוא ר' חנוך זונדיל. עשרים וחמש שנים שימש שם ברבנות (תקפ"ב—תר"ז), לעת זקנה עלה לארץ-ישראל ונפטר בצפת ³. רבה השני — ר' יוסף יוזפא, מתלמידיו של ר' משולם איגרא מטיסמניץ ומחסידיו של ר' מנחם מנדיל מקוסור ⁴. רבה השלישי — ר' שמואל שמעלקא גינצלער (תקצ"ה—תרע"א), בעל „משיב נפש“ (מאראמאראש—סיגעט תרע"ב). ארבעים וחמש שנה (תרכ"ז—תרע"א) ישב כאן על כס-הרבנות ⁵. רבה הרביעי — ר' אליעזר דוד גרינוואלד (תרכ"ח—תרפ"ח), שימש באויבעררוי שא בשנים תרע"ב—תרפ"א ⁶. רבה החמישי — ר' מנחם מענדל האגר (נפטר יג בטבת תש"א) ⁷. רבה הששי, האחרון, ר' ברוך האגר, בנו של הקודם (מת מות קדושים, בשנת תש"ד).

הדפוס היחידי באויבעררוי שא הוקם בשנת תרנ"ו (1896) על-ידי הרב אליעזר מאיר שיפמאנן * (תר"כ—). לאחר שהרב שיפמאנן נתמנה (בשנת תר"ס) רב בניר-לוגוש שבהונגריה ⁸ עבר הדפוס לגייסו ר' מתתיהו סג"ל איש האראוויטץ, ששיכלל אותו והתחיל מדפיס ספרים ועתונים עבריים ולועזיים. היה זה הדפוס היחידי בעיירה, שמנתה בשנת 1929 קרוב לעשרת אלפים נפש (יהודים ולא-יהודים). ר' מתתיהו סג"ל איש האראוויטץ נולד בשנת תרל"ד בעיירה Nagy Bánya [בהונגריה; ברומנית: Baia Mare] בטראנסילוואניה לאביו הרב צבי יהודה (נפטר טז בתמוז תרנ"ה, בן שבעים) ב"ר משה שמשון (נפטר ג במנחם-אב תקצ"ג בליפטו ס"ט מיקלוש) ב"ר אברהם

* פרק ד: הדפוס העברי בפרעסבורג, וכן רשימת הפרקים הקודמים לו עיין ק.ס. שנה ל"א ע' 233.
 1 ע"י: Ujvári Péter, Magyar Zsidó Lexikon, Budapest 1929, 272.
 2 ע"י: יקותיאל יהודה גרינוואלד, מצבת קודש, ניריורק תשי"ב, עמ' 13; נ' בן-מנחם, שלשלת רבנים בסיגט-סיני, כרך לא (תשי"ב), עמ' ריט.
 3 ע"י: גרינוואלד, רבני אונגאריה שעלו לארץ-ישראל—סיני, כרך כו, עמ' רלג—רלד; הנ"ל, פארי חכמי מדינתינו מ' סיגעט 1910, עמ' עז, סי' כד; שווארטץ, שם הגדולים מארץ הגר, חלק א, פאקש תרע"ד, עמ' 68, סי' לה.
 4 גרינוואלד, פארי חכמי מדינתינו, עמ' פה, סי' צו; שם הגדולים מארץ הגר, חלק א, עמ' 80, סי' מט [כאן בטעות: יוסף יוזפא].
 5 ע"י תולדותיו כתובות בידי נכדו ר' אליהו שטערנהעלל בהקדמה ל„משיב נפש“; שווארטץ, שם הגדולים מארץ הגר, חלק ב, עמ' 82.
 6 ע"י: Ujvári Péter, Magyar Zsidó Lexikon, 326; עמ' 278.
 7 ע"י: במישור, שנה ג (תש"ב), גליון צד, עמ' ז.
 8 ע"י עליו: נ' בן-מנחם, בעל „קונטרס הספיקות“ וביתו באונגאריה — סיני, כרך יז (תש"ה), עמ' שם = זכרון לנשמת-הרב ר' אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, ירושלים תש"ה, עמ' ששה; גאטליב, אהלי שם, עמ' 59

63. [מחזור]. סדר של יום כפור כמנהג... אויגניון... אמשטרדם, תק"ו 1766. 4°.

64. [תפלות. סדור]. סדר התמיד... תפלות כמנהג קהלות קדושות ארבע... במחזו וינישין... ק"ק קארפינטראק, ק"ק אויגנאון, ק"ק לישלות וק"ק קאוואליאון. אויגניון, תק"ז 1767. 2 חלקים. 8°.

65. Astruc, Mardochée. [La Reine Esther,] A La Haye, [1774]. 12°. מחזה פורים. נדפס מחדש בתוך מהדורה של Ernest Sabatier.

ל שלום המלכות. המאה הי"ח.

66. Crémieu, Juda David; Roque-Martine, Moïse. Prière pour la guérison de Monseigneur le Dauphin. [Carpentras, 1765.] 11 ff. 8°. sécutifs, le 19 Novembre 1765, pour obtenir de Dieu le rétablissement de la santé de Monseigneur le Dauphin, extraite du Rituel hébreux, & prononcée en cette langue, par le Sieur Bernard de Valabrègue, secrétaire-interprète du Roi, & traduite par le même. n.p., n.d. 4 pp. 4°.

67. Vallabrègue, Bernard de. Odes prononcées par les Juifs d'Avignon et de Bordeaux résidants à Paris, dans leur assemblée, à l'occasion du Sacre de Louis XVI, le 11 Juin 1755. Tirées du texte original des Psaumes 10 & 71 (21-72). Mises en vers hébreux par M. Bernard de Vallabrègue. Omer et hehaleh. Nשמע בבית תפלתו פה פריש העיר הגדולה בק"ק ספרדים אנשי אויגניון וברדאוש. יום אשר נמשח Paris, 1775. Paris, 1775. Oנכתר אדונני המלך לואיש ט"ז יר"ה... 24 pp. 8°.

68-69. Vallabrègue, Bernard de. Odes prononcées par les Juifs d'Avignon et de Bordeaux résidants à Paris, dans leur assemblée, à l'occasion du Sacre de Louis XVI, le 11 Juin 1755. Tirées du texte original des Psaumes 10 & 71 (21-72). Mises en vers hébreux par M. Bernard de Vallabrègue. Omer et hehaleh. Nשמע בבית תפלתו פה פריש העיר הגדולה בק"ק ספרדים אנשי אויגניון וברדאוש. יום אשר נמשח Paris, 1775. Paris, 1775. Oנכתר אדונני המלך לואיש ט"ז יר"ה... 24 pp. 8°.

69. Vallabrègue, Bernard de. Odes prononcées par les Juifs d'Avignon et de Bordeaux résidants à Paris, dans leur assemblée, à l'occasion du Sacre de Louis XVI, le 11 Juin 1755. Tirées du texte original des Psaumes 10 & 71 (21-72). Mises en vers hébreux par M. Bernard de Vallabrègue. Omer et hehaleh. Nשמע בבית תפלתו פה פריש העיר הגדולה בק"ק ספרדים אנשי אויגניון וברדאוש. יום אשר נמשח Paris, 1775. Paris, 1775. Oנכתר אדונני המלך לואיש ט"ז יר"ה... 24 pp. 8°.

70. Vallabrègue, Bernard de. Odes prononcées par les Juifs d'Avignon et de Bordeaux résidants à Paris, dans leur assemblée, à l'occasion du Sacre de Louis XVI, le 11 Juin 1755. Tirées du texte original des Psaumes 10 & 71 (21-72). Mises en vers hébreux par M. Bernard de Vallabrègue. Omer et hehaleh. Nשמע בבית תפלתו פה פריש העיר הגדולה בק"ק ספרדים אנשי אויגניון וברדאוש. יום אשר נמשח Paris, 1775. Paris, 1775. Oנכתר אדונני המלך לואיש ט"ז יר"ה... 24 pp. 8°.

ספרי איזיק מאיר דיק שבירושלים

מאת

אברהם יערי

(המשך)

[63] יהודית היא צווייט ע. דאס איזט איינע וואהרע ערצייחלונג פון איינער אידעשעס מיידלעך וואס האט גיהייסען יהודית וואס האט געצייגט אזו פיל מוטה אנטקעגען איינעם הויפט מאן פון איינער רויבער באנדע וויא אמאל דיא יהודית וואס האט ערמארדעט דעם גרויסען אלפורנע וואס וואר דער שר הצבא פון נבוכדנצר וואס וואר אין אנהייב בית שני. אונ איז אזו איינע הערליכע רויבער געשיכטע אונ דער ביא גרויס קריטיק. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ה לפ"ק. 1875. 43 עמ'. (=רשימה ב' מס' 110. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין). בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. רשיון הצנורה ניתן ביום 21 בדצמבר 1874 בחילנא.

[64] דיא יודען אין ליטע. ווילנא. (בדפוס האלמנה והאחים ראם) שנת תרל"א לפ"ק. 1871. 47 עמ'. (=רשימה א' מס' 56, 139. ביתהספרים הלאומי; אבידע; לוינאפשטין). רשיון הצנורה ניתן ביום 3 בדצמבר 1870 בחילנא.

[65] איינע ווינדערליכע געשיכטע פון דעם גרויסען רויבער יוחנן ההגרי וואס איז גיווארין בסוף ימיו אגרויסער בעל תשובה דורך דעם גרויסען בעל מופת ר' מאיר כל בו וואס וואר אַרב אין גרויס ווארדיין. ווארשא. (בדפוס זיסבערג). חש"ד. 32 עמ'. (=רשימה א' מס' 74; רשימה ב' מס' 98. ביתהספרים הלאומי).

רשיון הצנורה ניתן ביום 24 בדצמבר 1874 בקיוב. — בראשי העמודים נדפס: בעל תשובה. — מהדורה ראשונה, בשם „דער בעל תשובה“ נדפסה בחילנא תרכ"ד. (תיאור מפורט אצל ריבקנה, עמ' 221, מס' 74). אין ריבקנה מזכיר מהדורה זו.

[66] דער יורד. איינע וואונדערליכע געשיכטע וואס עס האט גטראפן מיט איינם ר' צדוק פון ניקעלסבורג. עס איז זיך פון דער מעשה אראפ צו נעמן אמוסר השכל אז דר מענש זאל ניט טאן קיין פאלש. אונ אין דר גרעסטע נויט. זאל מען זיך היטן פון בעטל ברויט. אונ און אייביג איז יענר פר פלוכט. דר וואס האט נאר איין מאל פר זוכט. ויקיים בנו אל תביאנו לא לידי מתנת בשר ודם: נעתק ונאסף ע"י י' שפירא. ווארשא. (בדפוס י' לעבענזאן). 1855. 24 עמ'. (ביתהספרים הלאומי).

רשיון הצנורה ניתן בחילנא ביום 28 ביוני 1855. — לא נזכר ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל הוא ודאי של דיק לפי הפסיונים. — סיפור זה שימש נושא לש"י עגנון בספרו „והיה העקוב למישור“. — עיין: א. יערי, סיפור עממי לסיפור אמנותי, „דבר“, מוסף לשבתות ולמועדים, כרך י"ג, גליון 40 (מיום כ"ט באב תרצ"ח).

[67] דיא כלה פון מאראקא אדער דיא פיינדליכע ברידער. דאס איזט איינע גישיכטע וואס האט זיך גיטראפן ביא דיא פרייע מאראקאנישע יודין וואש וואונען דארט לעבין דער מדבר זאהרא. דיזע גישיכטע איז שרעקליך. אונ הערליך. זיא איז צימליך אונ זיס.

און אויך וואר און גיוויס. און אזו וואונדערליך שיין. דאש יעדעס הערץ וועט דער פון וויא וואסער צוא גיין. דען זיא וועט ווערין גירירט. פון דעם וואש האט דארט פאסירט. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם, שנת תרכ"ח לפ"ק. 1868. 40 עמ'. (=רשימה א, מס' 48; רשימה ב, מס' 100. ברישניק).

[68] דער ליטוואק אין וואלינען. דער צוא נאך דיא געשיכטע פון דעם שינויקער בית עולם. פון דעם אפשאץ און דעם מגיד. פון דעם גלינצעסקער שמש. און פון דעם לינאווער שדכן. אלע פינף זאכין. נור צום לאכין. אין יעדער שטיק. איינע באזונדערע קריטיק. ווילנא, בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם ראם, שנת תרל"א לפ"ק. 1870. 40 עמ'. (רשימה א, מס' 63; רשימה מס' 81. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין). W רשיון הצנורה ניתן ביום 21 יולי 1870 בוילנא.

[69] דיא ליידיגע ווינצונגען. דאס איז איינע שרעקליכע און צוגלייך איינע לעכערליכע (צום לאכען) געשיכטע וואס עס האט זיך געטראפען דעם יחיאל חנה פעסעלעס וואש וואר אַמֶקֶרָא דרדקי מלמד אין שמאראדזישאק מיט זיין לאנטוך (רוחי דביתא) אדער דאמאווי דש הייסט איין הויז טייוועל אדר פאלטערגייסט. דא קומען פאר אועלכע זאכען וואס די מרה שחורה זעלבסט מוז לאכען און דער ביא איז דא נאך שיינע געשיכטען. פון אפאר געברייכטען, וואס נאך קינר האט געלעזען, ווייל עס וואר נאך ניט געדרוקט געוועזען. ווילנא. (בדפוס פין וראזענקראנץ) תרכ"ט. 1868. 47 עמ'. (=רשימה א, מס' 27; רשימה ב, מס' 74. ברישניק). רשיון הצנורה ניתן ביום 7 בנובמבר 1868 בוילנא.

[70] דער לעבדיגער מת איינע קריטישע אונד סאטירישע געשיכטע. נאך דעם דייטשען געפאסט פון יפה אריז. ווילנא, שנת תרל"ד לפ"ק (בדפוס דווארזעץ) 1874. 32 עמ'. (בית הספרים הלאומי).

בחלק הרוסי של השער נקרא המתרגם: И. М. Волъман ובאמת אין זה תרגום כלל, אלא סיפור מקורי של דיק, ששמו אייזיק מאיר מרומז גם בפסיונים וגם בחלק הרוסי. הסיפור הוא סטירה על האמונה בגלגולים. מקום המעשה הוא לינאווע אשר בארץ טוריא. כלומר, ווילנא אשר בארץ רוסיה, כבשאר ספרי דיק. — לא נכלל ברשימה א' ולא ברשימה ב'.

[71] דיא לעבענס געשיכטע פון נטע גנב מאת אמ"ד. ווילנא. (בדפוס האלמנה והאחים ראם). שנת תרמ"ז לפ"ק. 1887. 76 עמ'. (=רשימה א, מס' 125; רשימה ב, מס' 55. בית הספרים הלאומי; אבידע).

רשיון הצנורה ניתן ביום 12 בנובמבר 1886 בוילנא.

[72] מבחר הפנינים אדער די בעסטע פעריל. דאש איז אזו אספר וואש איז אין זיך כולל דיא שענסטע שפריכווערטער וואש זיינען מלוקט פון דיא טייערסטע ערטער. פון ספרי חכמים קדמונים. פון דיא משלים וואס עס האבין זייא געשריבען דיא פילוסופים הראשונים ער וואר ביז אהער אין לשון קודש געשריבען. און מיט דער צייט איזט ווייניג פון אים געבליבען. נון האבין מיר אים איבער געדרוקט מיט אגרויס חידוש. דען מיר האבין אים מעתיק גיווען אויף עברי טייטש. ער בעלעהרענט דעם מענטשין וויא ער זאל זיך פיהרען אין דער וועלט. הן אין דיא ענינים פון יראת שמים און הן אין דיא ענינים פון געלט. און וויא זיך אויף צו פיהרען מיט לייטען. אין אלע צייטען. ווילנא. בדפוס ר' משה יואל בר' שמחה זימל טיפאגראף, 1865. [3]. 67 דף. (=רשימה א, מס' 68. ביתהספרים הלאומי; יערי).

וזה הנוסח של המעטפה: ספר מבחר הפנינים חובר מאת רבינו ידעיה בר' אברהם בדרשי פניני ז"ל בעל המחבר ספר בחינות עולם (לפי כתב יד הנמצא בבהמ"ד דק"ק לונדן הבירה). עם ביאור קצר ושנויי הנוסחאות ע"י החכם צבי פיליפאוסקי ג"י. ועתה הוצאתיו לאור עם העתקה שלי לעברי טייץ נאמנה וצחה שלא היה עוד לעולמים. למען זכות את ההמון והנשים אשר לא יבינו במקרא. ממני המעתיק אברהם אבא ק"ב. ווילנא שנת תרכ"ה לפ"ק. — אברהם אבא ק"ב הוא פסיונים של דיק. — עם הקדמה בעברית, לקוחה ממהדורת פיליפאוסקי, ואינה משל דיק, כפי שכותב ריבקינד. ועם "הקדמת המעתיק" באידיש, והיא מעשה ידי המתרגם דיק.

[73] מוטער און טאכטער. איין דאפעל ראמאן און דאצוא איז צוגעגעבין אַם ענדע וויטצע איבער וויטצע. פארפאסט פאן א. מ. ד. (ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם). שנת תרמ"ח לפ"ק. 1887. 47 עמ'. (=רשימה א, מס' 123; רשימה ב, מס' 113. ביתהספרים הלאומי; יערי). בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנורה ניתן ביום 11 במאי 1887 בוילנא. — ל"הויטצע איבער וויטצע" שער מיוחד ומנידופים מיוחד. (עיין מס' 49).

[74] דער מיליאנער איינע וואהרע געשיכטע פון איין גיוויסין יונגין מאן. וויא ער האט באקומען אַלְהָ אַשׂינע מיט אַמיליאן טאלער נדן דער צו. עס איז דער פון צו זעהען. וויא אין שידוכים ווערט וואונדער גישעהען. און דאס עס מוזן אפט גראדע יענע שידוכים ווערן. וואס מיר האבן זייא פריער גאר ניט גיוואלט זעהען. און גראדע דיזע שידוכים וואס ווארין זייער ווייטלאך. זעהט מען אין זייא גאטס ווילין קלאר און דייטלאך. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם, שנת תרכ"ט לפ"ק. 1868. 48 עמ'. (=רשימה א, מס' 60; רשימה ב, מס' 84. ביתהספרים הלאומי). רשיון הצנורה ניתן ביום 31 באוקטובר 1868 בוילנא.

[75] מלאכת מחשבת. דער ספר איז גימאכט גיווארן צו לערנען דיא גרוישע חכמה פון רעכניען און אלע חשבונות מיט תשבורות. און מיר האבין דאש מעתיק גיוועזין אויף עברי טייטש בכדי אלע זאלין קענען פאר שטיין. און דער גיין. גרויס און קליין. ווילנא. בדפוס ראם, תרכ"ד. 1863. (=רשימה ב, מס' 115. ביתהספרים הלאומי).

ספר זה מתאים בדיוק, לפי שם המדפיס והשנה הלוועזית, למה שמתואר ברשימה. ריבקינד מזהה את הספר עם ס' מלאכת מחשבת שנדפס בוילנא בדפוס דווארזעץ תרכ"ד 1864, ושם נאמר בפירוש "המעתיק והמביא לבה"ד שמואל ק"ב", שהוא פסיונים של דיק. ואפשר שדיק חיבר את שני הספרים. — ספר זה בדיוק באותו לשון בשער חור ונדפס: בווארשא בדפוס מונק, תרל"ג—1874 [?]; ווילנא, בדפוס ראם תרל"ד; לובלין, בדפוס שניידמעסער, תרנ"ז. 100 עמ'. (כולם בננוי ביתהספרים הלאומי). — מהדורות מלאכת מחשבת שנדפסו לפני תרכ"ד יש להם שער אחר לגמרי, ובדואי לא נתחברו בידי דיק.

[76] מלכה והדסה. איין זייער פיינער היסטארישער ראמאן. איינע וואהרע געשיכטע פון איינע אידעשע מיידלעך וואס וואר דיא טאכטער פון דעם מיסטער יאסען וואס וואר גרויס שאצמייסטער ביא היינריך דעם צווייטן קיניג פון איינגלאנד אין דיא צייטן פון גורת תנ"י, אויך איז דא פון אנפאנג איינע הערליכע הקדמה, וואס בעלעבט דיזע ערצילונג וויא דעם קערפער דיא נשמה. פערפאסט פאן א. מ. ד. ווילנא. (בדפוס האלמנה והאחים ראם). שנת תרמ"ח לפ"ק. 1887. 112 עמ'. (=רשימה ב, מס' 112. ביתהספרים הלאומי; אבידע).

בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנורה ניתן ביום 2 ביולי 1887 בוילנא. — מהדורה א, בשם: "דיא אונגליקליכע ליעבע אדער מלכה אונד הדסה", נדפסה בוילנא תרכ"ט. (עיין לעיל מס' 3). — ריבקינד (עמ' 219, מס' 53) כותב בטעות שמהדורה זו היא אנונימית, ובאמת נזכרו על השער ראשי החיבות של דיק: א. מ. ד.

[77] מסלת ישראלים ענייני מוסר... חברו הגאון... מו"ה משה חיים לוצאטו... דיוען ספר... האבין מיר אויף עברי טייטש גטאן איבער זעצן... ווילנא, בדפוס יוסף ראובן ראם, תר"ד. 251 עמ'. (בית־הספרים הלאומי). 1454

התרגום נדפס למטה מהמקור. הקדמת המעתיק לא נדפסה. — לא נזכר ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל נזכר ע"י ריבקינד (עמ' 205, הערה 33). ריבקינד מזכיר מהדורת ווארשא תרט"ו.

[78] ספר מסלת ישראלים כולל כל ענייני מוסר ויראת ה' חברו הגאון המפורסם, כליל החכמות והמדעים, המקובל האלקי, הנודע למשגב בכל תפוצות ישראל, החסיד הנעלה, מו"ה משה חיים לוצאטו זצוק"ל. דיוען ספר מסלת ישראלים האבין מיר אויף עברי דייטש גטאן איבר זעצן, וויא מען זאל וויסן צו דינען גאט מיטן גאנצן הערצן, ובזכות זה וועט ער אונז בעשירמען פון פיין און שמערצן, אויף דינען אונז יענע וועלט, וויא אין דיוען ספר איז גימעלט. ווילנא, בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מאן ראם, שנת תר"ב לפ"ק. 1860. 251 עמ'. (בית־הספרים הלאומי).

התרגום נדפס למטה מהמקור. "הקדמת המעתיק" לא נדפסה. — רשיון הצנזורה מיום 23 בינואר 1860, ווילנא. — "מקחו ארבעים קאפ'."

[79] ספר מסלת ישראלים כולל כל ענייני מוסר ויראת ה' חברו הגאון המפורסם כליל החכמות והמדעים, המקובל האלקי, הנודע למשגב בכל תפוצות ישראל, החסיד הנעלה, מו"ה משה חיים לוצאטו זצוק"ל. דיוען ספר מסלת ישראלים האבין מיר אויף עברי דייטש גיטאן איבער זעצין, וויא מען זאל וויסן צו דינען גאט מיטן גאנצין הערצין, ובזכות זה וועט ער אינו בעשירמען פון פיין און שמערצין, אויף דינען אונז יענע וועלט, וויא אין דיוען ספר איז גימעלט. ווילנא, בדפוס ר' יהודה ליב בן המחוקק אליעזר ליפמאן מ"ץ נ"י, שנת תרל"ה לפ"ק. 1875. 192 עמ'. (בית־הספרים הלאומי).

התרגום נדפס למטה מהמקור. — רשיון הצנזורה מיום 24 במרס 1875, ווילנא. — הקולופון: "על ידי המגיה העוסק במלאכת שמים בן־ציון בלא"א הרב וכו' מו"ה ירמיהו עקיבא זצ"ל מילידי ווילנא". — במהדורת ווארשא, לעווין עפשטיין תרס"ב, שונה התרגום ואינו משל דיק.

מעשה עמינדב. עיין 134.

[80] המתעלה אדער דער שיינטויטע איינע וואונדערליכע געשיכטע וואס עס הט זיך גטראפן מיט איין גבירס זון וואס מען האט אים גרופען ר' אהרן הייפלער פון פראנקפורט. די געשיכטע שטיין דארטן פרשירבן אין פנקס פון חברא קדישא. אונד איצונד האבן מיר דס געדרוקט אין אוונר יודישן לשון כדי עס זאל עס לייענן אויך ווייבר אונד קינד. אונד זאלן וויסן די וואונד. פון זיינעם הייליגן נאמן וויא זיין רחמנות אונד זיין השגחה איז אן איין ענדע. נעתק ונאסף ע"י שפירא. ווארשא שנת תרט"ו לפ"ק (בדפוס י. לעבענזאן). 1855. 24 עמ'. (=רשימה א, מס' 1. בית־הספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 19 במאי 1855 בוילנא. — מעשה בכךסוחר שפגע בו רעם ביער וחשבוהו למת, אבל לא הספיקו לקברו מחמת פחד גולנים, לבסוף התעורר ובא לבית אביו הוקן בדיוק ביום שבו נקבעה חתונתה השניה של אשתו. מגמתו של הספור ברורה: נגד קבורה מוקדמת של המתים, או בלשונו של דיק עצמו ברשימתו: "הספור הזה נהנה אמתי וכדי הוראה לחברא קדישא לבלתי יאיצו לקבור המת ביום מיתתו".

[81] דיא נאכט פון ט"ו כסליו. איינע שרעקליכע גישיכטע וואס עס וואר אין דער גרויסע שטאדט אילון וואס איזט אין דער לאנד סוריא אין דעם יאר תקל"א. וואס דורך דעם איזט נתיסד גיווארין דארט דער הקדש. מיר האבין עס ארויס גיקליבין פון איין דארטיגין אלטין דברי הימים וואס ווארין אין אים נאך פיל אזעלכע גישיכטין גישריבין. עס איזט דער פון צוא זעהען וויא ווייט עס האבין זיך אין אונזערע צייטן דיא ארדענונגען ביא אונז גיבעסערט. אונד אזוא אויך

וויא ווייט עס האט זיך די חכמת הרפואה פאר גרעסערט. ווילנא תרכ"ח (בדפוס פין וואזענקראנץ) 1867. 40 עמ'. (=רשימה א, מס' 40; רשימה ב, מס' 75. בית־הספרים הלאומי). W

רשיון הצנזורה ניתן ביום 15 בדצמבר 1867 בוילנא. — דיק ברשימתו כותב על ספור זה: "ספור נפלא מליל ט"ו כסליו מלא בקורת על החברא קדישא ועל בית החולים בוילנא". — אילון אשר במדינת סוריא היא וילנא אשר במדינת רוסיה (בהיפוך אותיות). — לפי ריבקינד נרשם בסוף הספר: "נעתק ע"י ש"צ". בטופס שלפני חסר דבר זה.

[82] דיא נאכט פון ט"ו כסליו א שרעקליכע געשיכטע וואס עס וואר אין דער גרויסער שטאט אילון וואס איז אין דער לאנד סוריא אין דעם יאר תקל"א. וואס דורך דעם איז נתיסד גיווארין דארט דער הקדש. מיר האבין עס ארויס גיקליבין פון איין דארטיגין אלטין דברי הימים וואס ווארין אין אים נאך פיל אזעלכע גישיכטין גישריבין. עס איז דער פון צו זעהען וויא ווייט עס האבין זיך אין אונזערע צייטן דיא ארדענונגען ביא אונז גיבעסערט. אונד אזוא אויך וויא ווייט עס האט זיך דיא חכמת הרפואה פאר גרעסערט. ווילנא. (בדפוס וואזענקראנץ ושריפטזעצער). שנת תרנ"ג לפ"ק. 1893. 32 עמ'. (=רשימה א, מס' 40; רשימה ב, מס' 75. בית־הספרים הלאומי; יערי). רשיון הצנזורה ניתן ביום 11 בנובמבר 1892 בוילנא. — אילון היא ווילנא, סוריא היא רוסיא. בהיפוך אותיות.

[83] איין נייע מאדישער שידוך. דער ביא נאך איינע שיינע אונד וואהרע געשיכטע וואס וואר גישהען מיט דעם יודען איראעל אבולעפא פון דמשק מיט דעם גרויסן אבראהים פאשא פון עגיפטען. פון א. מ. ד. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מאן ראם. שנת תרכ"ט לפ"ק. 1868. 32 עמ'. (=רשימה א, מס' 50; רשימה ב, מס' 10. בית־הספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 13 בדצמבר 1868 בוילנא. — מעבר לשער נדפסה "אזהרה" בנוסח המודעה שבערך 3.

[84] הנסיון אדער די פראבע. איינע שיינע אונד וואונדערליכע געשיכטע וואס עס האט זיך געטראפען אים דעם (יער אפרים) אין דער צייט אז דיא מלכה פון שבא איז גיווען אין ירושלים. עס איז דער פון צוא לערנען אום צו פאר שטיין וואס אונזערע חכמים זאגען (אל תדין את חברך עד שתגיע למקומו). אויך איז דא צוא לעזען פון דיא יהודים וואס וואוינען אין דעם לאנד אבעסינען, וואס דאס איז דאס לאנד שבא. דינע געשיכטע האבין מיר מעתיק גיווען פון דעם ספר (שבת בלאט). ווילנא, (בדפוס ר. מ. ראם), שנת תרט"ו לפ"ק. 1856. 24 עמ'. (=רשימה א, מס' 8. בית־הספרים הלאומי).

[85] דער סאלדאט שקע סיין. דאס איז איינע ווארע געשיכטע וואס עס האט גישריבין פון זיך זעלבסט איין געוויסער וואלף פלעקסער וואס וואר איין סאלדאטשקע סיין. זיא איז וואונדערליך שייין, אונד דער צוא אויך ניט קליין. גישריבין מיט הומאר (הריצות) אונד גרויס געפיל. אונד איז אזוא איין שיינער ביא שפיל. פאר יעדין יונגין מאן. וואס נור לעזין קאן. אונד צוא גלייך איין זיסעס צייט פאר טרייב פרי יעדע פרויא וואס האט נור איין צערטליכעס הערץ אין אירעם לייב אונד נאך מער. איין טראסט אגוטער. פאר יעדע הייסע מוטער. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ו לפ"ק. 1876. 108 עמ'. (=רשימה ב, עמ' 33. לוינאפשטין). בחלק הרוסי שעל השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 27 בספטמבר 1875. W

[86] דער סולטאן אדער דיא געהיימיסע פון דעם טירקישען הויף... פערפאסט פון... פ. בארנא... איבערזעצט פון רוסישין אין זוארגאן... ע"י א. מ. דיק. ערשטער (—אכטער) טייל. ווילנא, [בדפוס האלמנה והאחים ראם], תרנ"ה. (בית־הספרים הלאומי).

לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב'. 1895

W

[87] דער סיום התורה דאש איז איינע וואהרע געשיכטע. וואש עש האט זיך גיטראפן אין דער שטאט אליק, אין דיא צייטן אלס דער גרויסער גאון ר' דוד דער ט"ז ז"ל וואר דארטן איין רב. זיא איז זייער שיין. און אויך ניט קליין. אויך איז צו זעהען פון דאנען. וויא ווייט דיזער גאון האט דיא וועלט פאר שטאנען. דען עס איז דא באשריבין וויא ער האט דא ארויש באקומען איינע פערלייקענטע זינד. וויא שלמה המלך איז דער גאנגן דיא מוטער פון דער אונגעוויסעס קינד. אויך איז דא עטוואס באשריבין פון דעם גאון ר' יחזקאל לאנדא. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן ב"ר מנחם מן ראם, שנת תרכ"ט לפ"ק. 1868. 48 עמ'. (=רשימה א' מס' 62; רשימה ב' מס' 86. בית הספרים הלאומי.)

רשיון הצנזורה: חילנא, 31 באקטובר 1868. — מעבר לשער נדפסה „אזהרה“ בנוסח המודעה שבערך 3.

[88] סיפורי ארץ הקדושה דאש הייסט ערציילונג פון דער הייליגע לאנד א"י. און דאש זיינען ניסים און נפלאות וואש האבין זיך גיטראפן אין ארץ ישראל וואש זיינען נאך דארטן באוואוסט און באקאנט ביז היינטיגען טאג. איך האב עש צוא זאמען גיקליבען פון ספרים יקרים ונאמנים. וואש זייערע מחברים האבין אליין מיט זייערע אויגן גיזעהען וויא דיא וואונדער זיינען דארטן גישעהען. ווילנא. בדפוס ר' משה יואל בר' שמחה זימל טיפאגראף, שנת תרכ"ד לפ"ק. 1863. 88 עמ'. (=רשימה א' מס' 42. בית הספרים הלאומי.)

רשיון הצנזורה: חילנא, 18 בנובמבר 1863. — מעבר לשער נדפסה הקדמה זו בעברית: „אמר המעתיק כאשר ידוע אשר כל איש ואיש אוהב עמו וארצו על כן חפץ הוא לדעת קורות שונות וסבות מתחלפות מזמן ומנים אשר חלפו ועברו על עמו ועל ארצו. וגם מצוה לפרסם הנסים אשר נהיו שמה גם בחרכבה. ככתיב למען ציון לא אחשה וכו'. ונאמר ציון היא דורש אין לה ודרשו רז"ל על זה מכלל דבעי דרישה. לכן הוצאתי לאור את הספרים החמודים האלה בלשון עברי דייטש לשומו בפי האנשים אשר לא יבינו במקרא. לכן עליכם הקוראים להחזיק לי טובה בעד עמלי זאת ומה גם לבלתי התגדר חלילה במלאכתי ולהדפיסו שנית בלא רשיוני על עברי טייץ. כאשר הוידו מדפיסי לעמבורג להדפיס חבורי אחי המשכיל דוד ק"ב נ"י הספור הנפלא טויט שטרעקענעס בלא רשיונו נגד כל חוקי הארצות. הנהו לדבר משפטים בעבור זאת בשער בתי הדינים וידונו בכל תוקף מדת הדין המתוחה על בני עולה כאלה ויהיה למופת ולמשל לכל בני מרי כמהם. ועתה כל שומר נפשו וכבודו וגם ממונו יוהר מהיום ומעלה מלהתגדר במלאכתי זאת להמרות שני בתי הדינים התורה והמדינה כאחד, ולהשומע יונעם וכו'. אברהם אבא ק"ב. — אברהם אבא ק"ב ודוד ק"ב אינם אלא פסיונוגים של דיק. בהקדמה באידיש הוא אומר שהעתיק את הספרים מהספר חתב ירושלים שנדפס בירושלים ומכמה ספרים מהודרים אחרים. (מהם מהספר „ירושלימה“ מאת ל. א. פונקל). ש. ניגער (פנקס, כרך ראשון, עמ' 290, הערה 2) רשם בטעות: 1862.

[89] ספורי חכמי יון דאס איז אזו אספר וואס עס איזט אין אים אויף געזמלט קורצע ספורים און קורצע שפריכווערטער פון די וועלט בעריהמטע חכמים פון ארץ יון... נעתק על ידי המשכיל וכו' מזהר אברהם אבא ק"ב. (ווילנא. בדפוס אברהם יצחק דווארזעץ, תרכ"ד.) [8] 112 עמ'. (=רשימה א' מס' 67. בית הספרים הלאומי.) קודם לשער זה שער עברי:

ספרי חכמי יון או דברי חכמים והוא ספר נכבד ויקר הכולל בקרבו תולדות גדולי חכמי יון... ולמען לזכות באלה גם בני המוננו אשר לא יבינו עברית העתקנו גם בלשון (אידיש דייטץ). חילנא, בדפוס אברהם יצחק דווארזעץ, תרכ"ד.

נדפס עברית ואידיש טור מול טור. — ויש טפסים שבהם לא נזכר שם המתרגם. (ריבקינד, עמ' 220, מס' 67.) שער מפורט עיין: ח. ליבערמאן, צו דער ביבליאגראפיע פון א. מ. דיק. — ייחא בלעטער, כרך XIV (1939) עמ' 171-174.

[90] ספרי מהגאון בעל המחבר תוספות יום טוב ז"ל דא ווערט בשריבין

האט אויף אים מלשין גיווען פאר דעם קיסר פון ווין דאס ער האט גישריבין אין זיינע ספרים נגד זייער אמונה. און דער ביא אויך זיינע וואונדערליכע תשובות וואס ער האט דארטן גיענטפערט דעם מיניסטער אויף דעם דאפראס. ווילנא. בדפוס של ר' אברהם יצחק דווארזעץ, 1864. [1], 4, 42-2 דף. (=רשימה א' מס' 77. בית הספרים הלאומי.)

רשיון הצנזורה ניתן ביום 31 בינואר 1864 בחילנא. — 4 הדפים הראשונים כוללים הקדמה התחומה: „כה דברי המעתיק“. הספר גופו כולל תרגום „מגלת איבה“, על פי דפוס ברעסלא תקצ"ב, בתוספת דברים מאת בנו ר' שמואל שתורגמו זה לא כבר ע"י ד"ר פיליפסון. (הקדמת המעתיק).

[91] ספרי מוסר אדער מוראלישע ערציילונגען. דאס זיינען קליינע געשיכטען. וואס נור דיא ווארהייט בעריכטען. זיינן ריין פון ליגען. און מאכען גרויס פערענגיגען. זיא דער ציילען פון פרומע לייט. וואס ווארען ניט ווייט פון אונזער צייט. זיא בעווייזען דיא השגחה פון גאט. איבער יענע וואס היטען זיין געבאט. און ווידער וויא מען מוז זיך היטען. ניט עובר צו זיין וואס דיא עלטערען פאר דעם טויט געביטען. מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ה לפ"ק, 1875. 42 עמ'. (=רשימה ב' מס' 114, ושם נרשם בטעות: 1876. לייך אפשטין.)

בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה: חילנא, 1 בספטמבר 1874. — ואלה שמות הספרים: ר' ישעיה זוכעוויצער זכרונו לברכה; דיא חעטונג; דיא דרשה געשאנק; איין אורח הגון; דיא בינדע אדער בינדייליק; דיא דין תורה; דער בקור חולים; דיא גערעכטע שטראף געריכט פון גאט; דער מייזען טורעם; גאטס מעשים זיינען גרויש; דיא צואה פון איין קלוגען פאטער; דער סיום התורה; דיא אונגליקליכע הויכצייט (חתונה).

[92] עווגעניע אדער דיא געהיימיניסע פון דעם פראנצויזישען הויף. דיזע ערציילונג איז גיווארין פערפאסט פון איינע דייטשין פערפאסער (נ"ס ליואוו) אים יאהרע 1870, און אין דיזער קורצער צייט איז זיא שוין איבער גיזעצט געווארין אין אלע אייראפיעשע שפראכין, יעצט האבין מיר איר איבערזעצט אין יודיש דייטש (זארגאן) אויס רוסיש; מיר האבין איר צוואר פערקירצט, אבער אויך גוט געווירצט, דאס אונזערע אידישע לעזערניגען וועלן ניט שפירען אין איר דאס מינדעסטע לאנגוויילע וואס דיזער פאל איז אים אריגינאל; דיא געשיכטע איז זייער אינטערעסאנט, און דיא לעזער וועלן העכסט פערנגיגען האבין און זיך גוט אמאזירען איר לעזענדיג. נעתק ע"י א. מ. דיק ערסטער (פירטע) טהייל. ווילנא. בדפוס והוצאות האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ה לפ"ק, 1878. 102; 102; 112; 96 עמ'. (=רשימה א' מס' 126. בית הספרים הלאומי.)

[93] עוועגעניע אדער דיא געהיימיניסע פון דעם פראנצויזישע הויף... פיערטע אויסגאבע. ווילנא. דפוס ראם, תר"נ. 102; 122; 112; 96 עמ'. (בית הספרים הלאומי.)

[94] דער ערסטער נאבאר וואס וואר אין דעם יאר תקפ"ח (1828). מאת אמ"ד. ווילנא. בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ב לפ"ק. 1871. 36 עמ'. (=רשימה א' מס' 84; רשימה ב' מס' 31, ושם בטעות: דער ערסטער גאבע. אבידע.)

בחלק הרוסי שבשער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה: חילנא, 28 ביוני 1871.

[95] דער פארמאסקירטער פראנט דאס הייסט אזוי איין פראנט וואס וואר אים אדונטער געריסין דיא ערליכע מאסקע זיינע (דיא צבויאטצווע) נאך בעפאר ער האט אויס געשפילט

בארדיטשוב. דיא געשיכטע איז שוין איאר הונדערט. עס איז דר פון צו לערנן וויא מען זאל אין דער וועלט נזהר זיין. און וואס איז וואהרע פרומקייט. און וואס איז פאלש און נארישקייט. דאס בעסטע איז יראה טהורה. מען זאל האבן פאר גאט באמת מורא. נעתק ונאסף ע"י ז' ה' שפירא. ווארשא. (בדפוס א. קלייף), 1856. 24 עמ'. (=רשימה א, מס' 21. יערי).

רשיון הצנורה ניתן בוילנה ביום 10 באוקטובר 1855. — דיק ברשימתו כותב על ספור זה: "ספור נאה מאה הצבועים". — בסוף הספר נדפס: "דיוע מעשיות אויך אנדערע אונד אויך אלער האנד ספרים זענען צו בעקאמען אצל ר' יהושע מונק מוכר ספרים פראנציסקאנער נומר 2258".

[107] דיא פרידליכען ברידער דא ווערט דר ציילט אין וואונדערליכע גשיכטע פון דעם ארט וואו עס איז גווען גבויט ירושלים אונד דר בית המקדש. און ווארום הט מען איר אנאמען גגעבן ירושלים. דיוע גשיכטע האב איך מעתיק גווען פון אספר קדמון ווס אין אים איז דא כמה ספורים ווס עס דר ציילן די אראבשע יודן ווס וואונד דארטן פון ערשטן בית אן יבב"ה אמן. נעתק ונאסף ע"י ז' ה' שפירא. ווארשא. (בדפוס א. קלייף), 1856. 24 עמ'. (=רשימה א, מס' 47. יערי).

רשיון הצנורה ניתן בוילנה ביום 25 באוגוסט 1855. — בתחתית השער נדפס: "דיוע מעשיות אונד אויך פיל אנדערע ספרים אלטע אונד נאיינע זענען צו בעקאמען אין דיא דרוקערייא של ר' אהרן קלייף אצל ר' נתנאל דוד מוכר ספרים בחצר של המדפיס ר' אהרן הנ"ל תחת נומר 2403". — ריבקינד (עמ' 219, מס' 47) מזהה בטעות ספר זה עם הספר: דיא פריינדליכע ברידער אליעזר אונד נפתלי, ווילנא, בדפוס יוסף ראובן ראם, תרכ"ח. ובאמת שני ספרים הם. (עיינן להלן מס' 108).

[108] דיא פריינדליכע ברידער אליעזר אונד נפתלי דיא קינדער פון צדוק הכהן וואס וואר אכהן גדול אין דעם משכן פון שילה. אין דיא צייטן פון די שופטים. דיוע מעשה איז ניט אויס גטראכט. וויא איינע אנדערע פון קאפ גימאכט. דען זיא איזט באמת אין יענר צייט גישעהען. וויא עס איז דא אין דער הקדמה צוא זעהען. ווילנא, בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם, שנת תרכ"ח לפ"ק. 1868. 56 עמ'. (=רשימה ב, מס' 76, שאינה זהותית עם רשימה א, מס' 47. ברישניק).

רשיון הצנורה ניתן ביום 12 ביולי 1868 בחילנא. — הוא תרגום הספור הצרפתי מאת זין פיאר קלריס דה פלוריאן, ע"י התרגום העברי בשם "מגלת אליעזר ונפתלי" מאת אמ"ת [=אהרן מרגליות], שנדפס בארשא תרכ"ז.

[109] די צואה אין דיוען ביכעל ווערט בעשריבין אין שיינע צואה וואש אין קראנקער פאטער האט זיינע קינדער גילאזין אונד זייא גילערינט וויא זייא זאלין זיך פירין אויף דער וועלט אונד וויא ער האט זייא דיא איצטיגע וועלט, וויא אבלאנקין שפיגיל פארגעשטעלט. הערויס געגעבען פאן ז' ב' א' מ'. ווילנא, (בדפוס פין ראזענקראנץ ושריפטזעצער), תרל"ד. 1873. ט"ז דף. (=רשימה ב, מס' 71. בית הספרים הלאומי).

רשיון הצנורה ניתן ביום 22 ביוני 1873 בחילנא. — כתוב כולו בחרוזים.

[110] דיא צווייא אונגלייכע ברידער מאטקע אונד ערשקע. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ג לפ"ק. 1873. 66 עמ'. (=רשימה ב, מס' 53, ווס בטעות: דיא צחייא אונגלייכע ברידער. לוינאפשטין).

בחלק הרוסי של השער נוכר שמו של דיק בפירוש. — רשיון הצנורה ניתן ביום 30 בינואר 1873 בחילנא.

[111] דיא צווייא קליינע קאטערינסציקעס אדער איין מוראלישעס בילד דער דאנקבארקייט מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ה לפ"ק. 1874. 56 עמ'. (=רשימה ב, מס' 54. בית הספרים הלאומי; לוינאפשטין).

בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנורה: ווילנא, 16 באפריל 1874.

[112] "צעהען דרייערלאך" דאס זייען צעהען זאכען. וואס מען מוז צוא דרייא מאל לאכען. אויך איז דא איינע ערציילונג פון דער פערלארענע בערזע (קאזעצע) גאלד. אויך פון איינעם נסיון. אויך פון דער באליידיגטע עהרע. אונד ווידער פון קליידער מאכען לייט. אונד פון דעם קלאפענדען טישעל. אלעס גישריבין מיט אגרויסין געפיל. אונד פירען צוא איינעם ציל. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרמ"ו לפ"ק. (1887). 28 עמ'. (=רשימה א, מס' 101. על ספר זה כותב דיק ברשימתו: "בלתי נדפס מונח בדפוס של ראם. בית הספרים הלאומי").

[113] דיא קאוונער בריקע (בויד) אונד דער צו נאך צווייא קליינע ערציילונגען. דער טעות אונד רינג "ווארע געשיכטען" מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ה לפ"ק. 1874. 48 עמ'. (=רשימה א, מס' 94; רשימה ב, מס' 51. בית הספרים הלאומי; אבידע). בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנורה: ווילנא 13 במרס 1874. — הספר כולל שלשה ספורים: 1. איין אירטהום אדער סעות. 2. דער בורלאנטענער רינג. 3. איין געשפרעך צחישין צחייא מלמדים א קאראבעלניק אונד איינער עגונה אין איינער קאחנער בריקע.

[114] קארטוכע דאס איז איינע ווארע ערציילונג פון דעם וועלט בעקאנטען קארטוכע וואס וואר אמאל איין הויפטמאן פון איינער גרויסען רויבער באנדע אין פראנקרייך. אין דיא צייטען פון דעם לודוויג דעם פופצעהנטען, איין בייא שפיל וויא פון דיא בעסטע קינדער, קענען ווערען גרויסע זינדער, ווען אין דער ציהונג איזט נור גישעהען איין פערזעהען. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס והוצאת האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ט לפ"ק. 1878. 74 עמ'. (=רשימה ב, מס' 123. בית הספרים הלאומי).

בחלק הרוסי של השער נאמר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנורה: ווילנא, 6 במרס 1878.

[115] ספר קורות ירושלים דאש הייסט טרעפענונגען פון דיא שטאט ירושלים אונד דאש איז איין ריכטיגע באשרייבונג פון אלע זאכין וואש האט גיפאסירט אין ירושלים אונד אין דיא איבעריגע שטעט וואש זיינען אין גאנץ ארץ ישראל זינד גאט האט דאש לאנד פאר שפראכין צו אברהם אבינו ע"ה ביו איצונד. אויך ווערט דא באשריבען אלע קברי קדושים אונד אלע מנהגים. אונד נאך פיל וואונדערליכע זאכין וואש וועלין דעם לייענער גרויש פאר געניגען מאכין. ווילנא, בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם, שנת תרכ"ג לפ"ק. 1862. 188 עמ'. (=רשימה א, מס' 41. בית הספרים הלאומי).

רשיון הצנורה ניתן ביום 15 בנובמבר 1862 בחילנא. — מעבר לשער נדפסו דבריהקדמה אלה בעברית: "אל הקורא! הספר הנוכחי הזה כאשר יראה כל קורא מבין ויודע כן. אספתי והעתקתי מספרים רבים קדושים ונאמנים. כמו ספר תבואת הארץ וספר ארץ הקדושה [דאס הייליגע לאנד, בגרמנית] חברים הסופר הפהיר והצדיק ר' יוסף שחארץ החונה בעיר הקדושה זה ימים רבים. וספר חבת ירושלים חברו אחד מתושבי ירושלים קדוש יאמר לו. וספר עליית הארץ חברו איש ירא אשר עלה לארץ בימינו אלה וראה שמה כל סתום וכל חמדה. וידברו בספריהם מהאזוב אשר בקיר חורבותיה עד הארז אשר בלבנון. אין דבר אשר לא הזכרתי בו. תולדות עתותיה. תכונת כל עיר ועיר ומנהגיה. אורה. צאצאיה. תחלואיה. נסיה. קברי קדושיה. ויא נראה כבושם הזה צבור במחברת אחת כבספר הזה גם בשפת עברית ואף כי בשפת עברי טייטש. וכל זאת הגיעני ע"י עמל גדול ושקידה רבה. אי לזאת עליך קורא נעים להכיר לי טובה בעד חסדי זה ואף כי לבלתי התגדר במלאכתי זאת להדפיסו בלא רשיוני. כי תוצאות עטי הוא באמת וכל הנוגע בן לא ינקא ככל שולח ידו במלאכת רעהו אשר עונשו גדול ויודע בכל בתי דיני העולם. המעתיק אברהם אבא ק"ב [פסיונונים של דיקן] — בראש הספר הקדמה באידיש. — בכל האספים שבאמריקה אין אף סופס שלם של ספר זה.

[123] ר' שמעון בארבוז דער רבינער פון מיינץ אדער דער דרייפאכער טרוים (חלום). דער צוא קומט דא פאר נאך צווייא קליינע וואהרע ערציהלונגען. איינע פון דעם מהר"מ מרוטענבורג. דיא צווייטע פון צווייא יונגע לייט גוטע פריינד. אלע דריי וואר. און דער צוא נאך ראר. רירענד. און צום גוטען פירענד. מאת אמ"ד. ווילנע, בדפוס האלמנה והאחים ראם. שנת תרל"ד לפ"ק. 1874. 44 עמ'. (=רשימה א', מס' 99. לוינאפשטין).
 בחלק הרוסי שעל השער נזכר שמו של דיק בפירושו. — רשיון הצנזורה: חילנא, 13 במרס 1874.

[124] רויזע פינקעל דיא בעל אכסניעטע אדער דיא אונאטירליכע טאכטער. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ד לפ"ק. 1874. 44 עמ'. (=רשימה א', מס' 100; רשימה ב', מס' 124. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין).
 בחלק הרוסי שעל השער נזכר שמו של דיק בפירושו. — רשיון הצנזורה: חילנא, 18 בינואר 1874.

[125] איינע רייזע אין אפריקא. אין דיועם טייל קומט פאר דיא בעשרייבונג פון אלכסנדריא של מצרים. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ג לפ"ק. 1873. 48 עמ'. (=רשימה א', מס' 137; רשימה ב', מס' 5. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין).
 בחלק הרוסי של השער נזכר שמו של דיק בפירושו. רשיון הצנזורה: חילנא, 15 בינואר 1873.

[126] שבת צבי דאש איז דיא שרעקליכע געשיכטע פון דעם שבת צבי וואש איז באקאנט אין דער גאנצער וועלט אונטער דעם נאמען משיח השקר זיא איז מלוקט גיווארין מפי סופרים נאמנים. און פון אקטען וואש עס האבין דאן געשריבין דיא קאנזלין וואש ווארען דאן אין טירקייא צוא זייערע מלכים וועגין אים. ווער עס וועט עס לעזין וועט וויסין וואש עס איז גיוועזין. און וועט גאט לויבין דש מיר זיינען נאך געבליבין בייא אונזערע גלויבין. נעתק ונאסף ע"י ר' יחזקאל מ"ס. ווילנא, בדפוס ר' משה יואל בר' שמחה זימל טיפאגראף, 1864. 116 עמ'. (=רשימה א', מס' 83. ביתהספרים הלאומי).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 26 במרס 1864 בחילנא. — מוף נ"ה ואלך: איין עטחאס איבער יעקב פראנק אונד פון דעם קרימער אידען. (לתיאור היהודי מקרים הקדוש דיק אח"כ ספר מיוחד: דער אידישער פאסלאניק). — מהורה ראשונה זו לא נזכרה ע"י ריבקינד (עמ' 221, מס' 82), כי אינה נמצאת בכל האספים שבאמריקה.

[127] שבת צבי דאש איז דיא שרעקליכע געשיכטע פון דעם שבת צבי וואש איז באקאנט אין דר גאנצער וועלט אונטער דעם נאמען משיח השקר זיא איז מלוקט געווארן מפי סופרים נאמנים, און פון אקטען וואש עס האבין דאן געשריבן די קאנזלען וואש ווארען דאן אין טירקייא צו זייערע מלכים וועגין אים, ווער עס וועט עס לעזין וועט וויסען וואש עס איז גיווען, און וועט גאט לויבען דאש מיר זיינען נאך געבליבען בייא אונזער גלויבען. ווילנא, (בדפוס י. ל. מ"ץ), שנת תרמ"ד לפ"ק. (1884). 100 עמ'. (=רשימה א', מס' 83. ביתהספרים הלאומי; אבידע).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 3 בפברואר 1884 בחילנא. — בפרק האחרון: "איין עטחאס איבער יעקב פראנק און פון דעם קרימער יודען". (על השני מעיד דיק שראה אותו בעיניו כשהיה בן חמש).

[128] דער שדכן, מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ד לפ"ק. 1874. 44 עמ'. (=רשימה א', מס' 135; רשימה ב', מס' 23. ביתהספרים הלאומי; לוינאפשטין).
 בחלק הרוסי של השער נזכר שמו של דיק בפירושו. — רשיון הצנזורה: חילנא, 20 בפברואר 1874. — נדפס תחילה בתוך "הארשאזער יודישע צייטונג" (ריבקינד, עמ' 229, מס' 119).

! HSN

[116] ספרי ירושלים או קורות ירושלים... ספורים וואס האט זיך פאסירט אין... לאנד ירושלים. אויך... נסים וואס האט זיך געטראפען פון דיא הייליגע מערת המכפלה... אויפלאגע. ווילנא, י. פונק, תרס"ד. 1912. [1] דף, 72-9 עמ'. (ביתהספרים הלאומי).

[117] א קינד אין וואלד. א וואנדעליכע געשיכטע ווס עס האט זיך פאסירט אוף די וועלט... טהייל 4-1. לעמבערג, פערלאג מאניש נעכעליס, בדפוס י. וו. סאלאט, 1893. 72, 79, 32 עמ'. (ביתהספרים הלאומי).
 מעובד עפ"י ספורו של דיק בשם זה. (=רשימה ב', מס' 65).

[118] ר' טרייטעל דער קליינשטעטע לדיקער נגיד איינע וואהרע בעגעבענהייט מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ג לפ"ק. 1872. 36 עמ'. (=רשימה ב', מס' 119. ביתהספרים הלאומי).
 רשיון הצנזורה מיום 1 באפריל 1872, חילנא. נדפס תחילה בתוך "הארשאזער יודישע צייטונג" משנת 1867, גליון 34 ואלך (רייזען, לעקסיקאן, ערך דיק).

[119] ר' שלומעלע דער פער פון דער קהלה... אדער דער דעפא (מאגאזין) פון באקלייען (בשמים). עס איזט איינע פערקירצטע איבערזעצונג פון דער באריהטען רוסישען ווערק (חבור) "דעפא באקאליינע טאוואראוו" וואס האט איר פערפאסט דער בעריהטער אידעשער רוסישער בעללעטריסט (מליץ) הערר לעוואנדע. נעתק ונאסף מאת א. מ. ד. ווילנא, בדפוס יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם, שנת תר"ל לפ"ק. 1870. 144 עמ'. (=רשימה א', מס' 80. ביתהספרים הלאומי; ברישניק).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 1 במאי 1870 בחילנא.

[120] ר' שמאיע דער גוט יום טוב ביטטער דאס איזט איינע זייער שיינע בעשרייבונג פון ר' שמאיע אליטער, גוט יום טוב ביטער, וואס ער הט צו קיין זאך שבעולם ניט גיטויגט, נור צו גוט יום טוב ביטען. אונד וואס פון אים וואקסט עס בייא אונז אין לינאווע דער שפריכווארט וואס מען זאגט אויף איינעם וואס נור בעשעפטטיגט איז דאס ער איזט פארשמאיעט ווייל דיוער שמאיע וואר צום גוט יום טוב ביטען זייער פערשמאיעט דאס הייסט זייער בעשעפטטיגט. ווארשא, (בדפוס א. באמבערג), 1860. (76) עמ'. (=רשימה א', מס' 9; רשימה ב', מס' 125. ביתהספרים הלאומי).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 6 במאי 1860 בחילנא.

[121] ר' שמאיע דער גוט יום טוב ביטטער דאס איזט איינע זייער שיינע בעשרייבונג פון ר' שמאיע אליטער, גוט יום טוב ביטער, וואס ער הט צו קיין זאך שבעולם ניט גיטויגט, נור צו גוט יום טוב ביטען. ווארשא, שנת רבי שמאיע לפ"ק (אד"ר אויך גוט יום טוב ביטטער), בדפוס ר' יצחק גאלדמאן, 1873. 36 עמ'. (=רשימה א', מס' 9; רשימה ב', מס' 125. ביתהספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 28 בנובמבר בחילנא. — בסוף הספר: "דיוע מעשה, אויך אללער האנד ספרים, ש"ס, משניות, רמב"ם, ביז קליינע ספרים, בעקומט מען צו קויפין בייא ר' יצחק קאפעלאטיץ מחזיק סקלאד גדול של כל מיני ספרים בק"ק דינאבורג".

[122] ר' שמאיע דער גוט יום טוב ביטטער דאס איזט איינע זייער שיינע בעשרייבונג פון ר' שמאיע אליטער, גוט יום טוב ביטער, וואס ער האט צו קיין זאך שבעולם ניט גיטויגט, נור צוא גוט יום טוב ביטען. מאת א. מ. דיק. הזכות נמכר לצמיתות לר"ל מ"ץ. ווילנא, (בדפוס י. ל. מ"ץ), שנת תרמ"ז לפ"ק. (1887). 48 עמ'. (=רשימה א', מס' 9; רשימה ב', מס' 125. ביתהספרים הלאומי).
 רשיון הצנזורה ניתן ביום 23 במרס 1887 בחילנא.

[129] שוד ורצח אדער רויב אונד מארד דאס איז איינע שרעקליכע גישיכטע פון איין גיוויסין רבי יהודא אבארבאנעל וואס ער האט גיוואוינט אין דאס לאנד מאראקא, ער וואר איין אור אייניקיל פון דעם שר דון יצחק אברבאנאל זכותו יגן עלינו עס איז צו לערנען פון דיזין ערציילונג זייער פיל מוסר אונ מדות טובות, אויך איז דער פון צו וויסן וואס עס טוט זיך מיט אונזערע ברידער אין לאנד מאראקא, וויא זיא ווארין דארט אונטער דריקט פון דעם סולטאן וואס הערשט דארט. דיזע געשיכטע איז וואר, אונ אויך זייער ראר, זי וועט מאכין אלעמען פערגעניגען, אונ אין הארצין איינדריינגען, דען זיא איז זייער שיין, אויך ניט קליין. ווילנא, (בדפוס והוצאת א. ג. קאצענעלענבוויגין), 1880. 44 עמ'. (=רשימה א', מס' 109. בית הספרים הלאומי). בחלק הרוסי של השער נאמר שהספר נתחבר בידי ס. דיק. רשיון הצנזורה: וילנא, 21 בדצמבר 1879. — על ספר זה כותב דיק ברשימתו: "עוד לא נדפס".

[130] דער שווארצער האן דס איז איינע וואהרע ערציילונג פון איינעם געהיימען מארד וואס איזט נתגלה גיווארין נאך פילע אומזישטע דרישות אונ חקירות נור דורך איינעם שווארצען האן. מאת א. מ. דיק. (ווילנא), אויף לאגע אונ דרוק פון יהודה ליב מ"ץ, (1895). 32 עמ'. (=רשימה א', מס' 142; רשימה ב', מס' 22, יערי).

[131] דער שווארצער האן דס איז איינע וואהרע ערציילונג פון איינעם געהיימען מארד... ווילנא, בדפוס יהודה ליב מ"ץ, 1914. 32 עמ'. (=רשימה א', מס' 142; רשימה ב', מס' 22. בית הספרים הלאומי). ברשימה ב' רשומות מהדורות משנות 1878, 1890, 1895.

[132] דיא שטאט הרס. דאס איז איינע ערצייהלונג וואס עס איז געשעהען אין דעם יאר תקצ"ה אין דער שטאט הערעס (עיר ההרס). ווילנא, (בדפוס פין וראזענקראנץ) תרכ"ט. 1868. 36 עמ'. (=רשימה ב', מס' 103. ברישניק).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 2 באוקטובר 1868 בחילנא. — בכל האספים שבאמריקה אין אף טופס אחד של ספר זה. — הנוסח העברי של סיפור זה נתפרסם מכ"י ע"י שאול גינזבורג ב"העבר" כרך ב'.

[133] איין שיינע אונ ריכטיגע בעשרייבונג פון ארץ ישראל איין גאנץ ריכטיגע בעשרייבונג פון אונזר הייליגע לאנד ארץ ישראל, אונ פיל מעשיות וואס האט זיך דארטן גיטראפן. פון דר צייט אז דר בה"מ איז חרוב גיווארין. ביז אונזער צייט. דער ספר איז איבער גיזעטץ פון לה"ק אויף אונזער לשון דאמיט אלע זאלין קענען וויסן אונ פערשטיין וואס דארטין איז גישען השי"ת זאל אונז בקרוב אויש לייזן. אונ מיר זאלין זוכה זיין צו ריק צו גיין לארצנו אמן. ווילנא, בדפוס ר' יוסף שמואל פין ור' אברהם צבי ראזענקראנץ, שנת תרכ"ד לפ"ק. 28 דף. (בית הספרים הלאומי).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 26 ביוני 1863 בחילנא. — בעמוד האחרון נדפס: "נעתק ע"י ר' יחזקאל מ"ס מחילנא" (פסידונים של דיק), דף ב'—ז': הקדמה. (על מעלות א"י). בראש הספר גופו ובראשי העמודים נדפס: מסעי ישראל. והוא מלוקט מספרים שונים, ובעיקר מספר חבת ירושלים. לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב'.

[134] איין שיינע וואונדערליכע היסטאריע פון דעם אומגיליקליכען עמינדב וועלכר איז ווארן גיפאנגען צווישען ווילדע מענטשין, וואס האבען אים זייער גיפייניגט, אונ דאס וואר איין שטראף אויף זיינע פיהל זינד. אונד שלעכטץ. נאך דעם אבער אז ער האט חרטה גיהאט אויף זיינע עבירות האט אים גאט גיהאלפען אונ ער איז גיקומען נאך זיין שטאט רייך מיט פיהל גוטס. ווארשא, בדפוס של הרבני מוה' יואל לעבענזאהן נ"י, 1855. 11 דף. (=רשימה ב', מס' 11. בית הספרים הלאומי).

ספור זה נדפס בפעם הראשונה, בשם "מעשה עמינדב", בחילנא תר"ח. (פ. קאן, דיקס אומבאקאנטע חיבורים אין יידיש און העברעאיש, ייחא בלעטער, שנה א', עמ' 325-334. וכבר הוכחתי במאמרי "לביבליוגרפיה של א. מ. דיק" ב"קריית ספר", שנה י"א (תרצ"ד-תרצ"ה), עמ' 515-520, שהמקור לסיפור זה שימש ספור "מעשה אבינדב והיא אגרת מוסר", שנדפס בפרנקפורט-דאדער בשנת תקנ"א, והשפיור ההוא אינו אלא תרגום של הספור ברגמנית Ceres an den Charites מתוך הספר Moralische Briefe מאת הסופר הגרמני Johann Jakob Dusch.

[135] דיא שיינע מינקע דאס איזט איינע שיינע ערציילונג פון איינע געוויסע מיידלעך וואס האט געהייסען דיא שיינע מינקע, אטאכטער פון אהסיד וואס האט זיך פערליעבט אין אמתנגדישען יונגען מאן וואס האט געהייסען איציק שווארץ. דיא געשיכטע איזט גוט געוויירצט, אונ קנאפ געקירצט, זיא איזט שיין, אונד אויך זייער ריין, אונ שפיעגעלט זיך אב אין איהר איין העלער מוראלישער זינג, וויא אין זאהנען שטראל אין איינעם געשליפענען רובין. מאת אמ"ד. ווילנא, (בדפוס האלמנה והאחים ראם), שנת תרמ"ו לפ"ק. 1886. 73 עמ'. (=רשימה א', מס' 130; רשימה ב', מס' 48. בית הספרים הלאומי). רשיון הצנזורה ניתן ביום 7 בינואר 1886 בחילנא.

[136] שלום דער קארא בעלניק. איינע אינטערעסאנטע ערצהלונג. מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס והוצאות האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ז לפ"ק. 1877. 48 עמ'. (=רשימה ג', מס' 126. ברישניק). בחלק הרוסי של השער נזכר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. — רשיון הצנזורה: וילנא, 6 במאי 1877.

[137] שלמון ועזובה איין העכטס אינטערעסאנטער ראמאן. פערפאסט פאן א. מ. דיק, נאכדרוק פערבאטען. ווילנא, (בדפוס י. ל. מ"ץ), שנת תרמ"ד לפ"ק. (1884). 20 עמ'. W (בית הספרים הלאומי; אבידע). רשיון הצנזורה ניתן ביום 5 ביולי 1884 בחילנא. לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב', אבל נזכר ע"י ריבקינד (עמ' 204, הערה 32).

[138] דיא שטיפמוטער אין צווייא טהייל. איינע וואונדערליכע ערצהלונג פון איינער שטיפמוטער וואס איז גוועזן אונערבארמליך איבער איהרע שטיפקינדער אונ איהר עלענדער סוף. ווארשא, בדפוס לעבענזאהן, תרל"ו. 1876. 68 עמ' 8°. (=רשימה א', מס' 11. בית הספרים הלאומי). רשיון הצנזורה מיום 1 במאי 1884 (דפוס זה הוא איפוא דפוס סטיריאויסיפי ע"י המהדורה משנת תרל"ו). — נדפס בפעם הראשונה בארשא תרכ"ד (ע"י: ריבקינד, עמ' 216).

[139] דיא שלעכטע פרוי אין צווייא טהייל. איינע וואונדערליכע ערצהלונג פון איין שלעכטע פרוי... לובלין, בדפוס אברהם פערד וברוך ועזר, 1897. 68 עמ'. (בראשי העמודים: דיא שטיפמוטער). (=רשימה א', מס' 11. בית הספרים הלאומי). דיא שטיפמוטער נדפס בפעם הראשונה בארשא תרכ"ד (ע"י: ריבקינד, עמ' 216).

[140] דיא שעהנע העלענא די צווייטע. איינע היסטארישע געשיכטע אויס דער צייט דער יאקאבינער אין פראנקרייך 1789, וועלכע האט פאסירט מיט דער אביגער אידישער העלענע אין דער שטאדט לאנגרעס, פון דעם בעריהמעטען שרייבער אייויק מאיר דיק. הערויס געגעבען פאן מיכאל ל. ראדקינסאן תרמ"ט נויארק, נדפס בדפוס של "הקול", תרמ"ט. 48 עמ'. (בית הספרים הלאומי; יערי). לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב'.

[141] שפּקע דער יאנציצער ארעם בחור אין אילון. איינע וואהרע בעגעבענהייט מאת אמ"ד. ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, שנת תרל"ג לפ"ק. 1872. 40 עמ'. W

תחנות

[146] איין שיינע פרעגער תחנה. דיא הייליגע תחנה פון נייאן וואר זיא אויש גיטראכט... ווילנא. בדפוס יוסף ראובן ראם, תרכ"ח. 32 עמ'. (=רשימה ב, מס' 3, ושם נאמר: 1869. ביתהספרים הלאומי). באספים שבאמריקה אין אף טופס אחד של ספר זה.

[147] איין נייע תחנה פון ראש חודש אלול. ווילנא. בדפוס יוסף ראובן ראם, תרכ"ט. [16] עמ'. (=רשימה ב, מס' 12. ביתהספרים הלאומי). באספים שבאמריקה אין אף טופס אחד של ספר זה.

[148] איין שיינע תחנה פון שלש עשרה מדות וואש מען זאגט ווען מען דיא ספרי תורות אויש נעמט אום ראש השנה און יום כפור. איין תחנה פון שופר בלאזין, אויך דעך סדר פון תקיעות, אויך דער סדר תשליך, אויך אנדערע תחנות וואש מען זאגט פון ראש השנה ויום כפור ביז הושענא רבה, אויך סדר עבודה, אויך איין תחנה... נאך נעילה. ווילנא. בדפוס יוסף ראובן ראם, תרכ"ח. 16 [צ"ל: 8] עמ'. (=רשימה ב, מס' 8. ביתהספרים הלאומי). באספים שבאמריקה אין אף טופס אחד של ספר זה.

כל כתביו

[149] געקליבענע ווערק [פון] מ. א. דיק[!] מיט א הקדמה פון ד. ק-על. ערשטער (—צווייטער) באנד. ווילנע, פארלאג ש. שרעברעק, חש"ד. [4], xvi, [2], 30, [2], 30, [2], 42. [2], 42; [4], 126, [2], 43 עמ'. (ביתהספרים הלאומי).

אינהאלט: באנד 1: איינלייסונג; חייציקל אלמן; דאס רענדל; די אורחים אין דוראטשעשאק; א פארדרייעניש אדער ר' שמעון גונצער; ר' ישעיה זשוכאויצער. — באנד 2: יהודית די צחייטע; שמאיע גוטי'ס טוב בעטער; יודעל שלאבאנער אדער די שיינע מינקע; דאס געפונענע קינד.

חיבורים עבריים

[150] האורח בו יספר תולדות הימים ההמודים אשר עברו עלינו תושבי ווילנא יע"א מאז הגיעה לאזנינו הבשורה ממסע השר זיר משה מונטיפיורי שליט"א ורעיתו הגבירה לאדי יהודית מונטיפיורי תחי' לעירנו ווילנא עד צאתם ממנה לדרךם צלחה. חבר על ידי אחד מילידי עירנו... [הנקודות על השער]. שנת והאיש משה ענו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה לפ"ק [תרי"ן]. 62 עמ'. (=רשימה א, מס' 113 א. ביתהספרים הלאומי; יערי).

לפי האותיות נדפס בקניגסברג בשנת תר"ך לערך. (ועיין ח. ליבערמאן, יחאבלעטער xiv, עמ' 172-173). נדפס אח"כ בעתון "הנשר", למברג 1864, גיליון 171, בצורה אנונימית.

[151] זפרונה והוא ספור נחמד מהשערויה אשר נהיתה זה שלשים וחמש שנה בבית הכנסת אשר בעיר הקטנה "זפרונה" בליל שמחת תורה, ובתוכם אז גם אנכי הכותב י' א' מ' ד'... ווילנא. בדפוס א. י. דווארזעק, תרכ"ט. 1868. 68 עמ'. (=רשימה א, מס' 114. ביתהספרים הלאומי).

[152] ספר יון מצולה מרבה לספר גזרות ומלחמות שהיו במדינת רוסיה וליטא ופולין, משנת ת"ח עד שנת ת"ב לפ"ק. חברו החכם מאד נעלה האלוף מוה"ר נתן נטע בן הקדוש מוה"ר משה הנובר זצ"ל הי"ד אשכנזי, מק"ק זסלא"ב במדינת רוסיה. נדפס בוויניציאה ת"ג לפ"ק. ובדיהנפורט תפ"ז לפ"ק. ונוסף כעת מקורות היהודים בארץ היא מאז עד שנת תרל"ב.

(=רשימה א, מס' 44, ושם נקרא: דער ארויסגעטריבענע ארעם בחור; רשימה א, מס' 91, ושם נקרא: יאנציער ארעם בחור. ברישניק). בחלק הרוסי של הספר נזכר בפירוש שנתחבר בידי א. מ. דיק. רשיון הצנזורה: ווילנא, 22 בפברואר 1872.

[142] דיא שקלאווערייא אדער דיא לייבאייגענשאפט (פאדאנסטווא) דאס איזט איינע וואהרע שרעקליכע און וואונדערליכע געשיכטע וואס האט פאסירט אין אמעריקא פאר עטליכע און צוואנציג יאר צוריק מיט איינעם געוויסען נעגער (מוריו) "אנקעלטאם" וואס וואר אשקלאווע ביא איינעם געוויסען אידישען פפלאנצער גוטס בעזיצער "אברהם שעלבי". דיוע געשיכטע איזט פערפאסט אין איינגילס און איבער זעצט אין אלע שפראכען. יעצט האבין מיר איר אין אידעס דייטש איבער זעצט מיט איין שיינע הקדמה. ווילנא. בדפוס ר' יוסף ראובן בר' מנחם מן ראם, שנת תרכ"ח לפ"ק. 1868. 184 עמ'. (=רשימה א, מס' 131, 52. ביתהספרים הלאומי; ברישניק).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 20 ביוני 1868 בחילנא. — "פארבעריכט (הקדמה)" חתום: פון א. מ. ד. דיק ברשימתו כותב: "די שקלאווען. שני חלקים. העתק מאנקל טאהמס היטע". לחלק ב, המתחיל בעמ' 89, שער מיוחד.

[143] דיא שקלאווערייא אדער דיא לייבאייגענשאפט (פאדאנסטווא) דאס איזט איינע וואהרע שרעקליכע און וואונדערליכע געשיכטע וואס האט פאסירט אין אמעריקא פאר עטליכע און פערציג יאר צוריק מיט איינעם געוויסען נעגער (מוריו) "אנקעלטאם" וואס וואר אשקלאווע ביא איינעם געוויסען אידישען פפלאנצער (גוטס בעזיצער) "אברהם שעלבי". דיוע געשיכטע איז פערפאסט אין איינגילס און איבער זעצט אין אלע שפראכין, יעצט האבין מיר איר אין אידעס דייטש איבער זעצט מיט איין שיינע הקדמה. פערפאסט פאן א. מ. ד. ערסטע (—צווייטע) טהייל. ווילנא, (בדפוס האלמנה והאחים ראם), שנת תרמ"ח לפ"ק. 1887. 56, 77 עמ'. (=רשימה א, מס' 131, 52. ביתהספרים הלאומי; אבידע). "פארבעריכט" חתום: פון א. מ. ד. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 2 ביולי 1887 בחילנא.

[144] איינע שרעקליכע געשיכטע פאן טירקייא וואס עס האט זיך גטראפן מיט דעם גרוסן גביר החסיד המפורסם, וואס ער איז גווען אגרויסער חשוב אין דער שטאט עכו, וואס עס איז אין ארץ ישראל, און זיין נאמן וואר ר' חיים פרחי ז"ל, פון דר משפחה פרחי וואס עס גפינט זיך אין דר גרויסע שטאט דמשק. נעתק ונאסף ע"י י' שפירא. ווארשא שנת תרט"ו לפ"ק (בדפוס לעבענזאן). 1855. (ביתהספרים הלאומי, הטופס של ביתהספרים אינו שלם, ולכן אייפאשר לרשום מספר הדפים).

רשיון הצנזורה ניתן ביום 25 באפריל 1855 בחילנא. — לא נכלל ברשימה א' ולא ברשימה ב' — נושא הספור קשור בתולדותיו של ר' חיים פרחי (עיין: "תבואות הארץ" לר' יוסף שחאראן, מהדורת לונגן, עמ' תס"ב-תס"ג). החלק השני של הספר כולל תרגום ס' "חברות ירושלים" גזירות אבן פרוך בשנות שפ"ו-שפ"ז.

[145] [תהלים] עם מצודת דוד ומצודת ציון ועם המתורגמן והוא העתקה חדשה בלשון אשכנזי המדוברת בין העברים אשר בארצנו הנקראת עברי טייטש. יבאר את הכתובים בבאור מספיק ע"פ המפרשים הנבחרים... ווילנא, בדפוס האלמנה והאחים ראם, תרל"ו. 1876. 170, 171 דף. (ביתהספרים הלאומי).

התרגום מעשה ידי א. מ. דיק. (עיין: ניגור, יחאבלעטער, באנד 36, עמ' 232). — לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב'.

ע"י החכם השלם אמ"ד מווילנא, בהשתדלות רי"ש מווילנא, ווארשא, בדפוס ר' יצחק גאלדמאן, שנת תרל"ב לפ"ק, 1872, 32 דף. (בית הספרים הלאומי; יצ"ר).
התוספות של דיק נדפסו מדף כ"ו ע"ב ואילך. — רשיון הצנזורה ניתן ביום 11 בינואר 1872 בחילנא. — לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב'.

[153] מחזה מול מחזה כולל בקרבו מספר... ימי פור ילדותי השקול בד בוד את תהלוכות ימינו פה בערבות החיים... ווארשא, בדפוס א. באמבערג, תרכ"א-1861, [24] דף. (=רשימה א', מס' 113. בית הספרים הלאומי).

[154] מסכת עניות מן תלמוד רש עלמא עם פירוש רש"ה ותוס' נמצאת בעיר גוזל עיר מלאה עניים ואביונים. ונסדרת ע"י הקבצן ראש הדלפנים רב עני הגדול ונתוספו בה תוספות חדושים והגהות מהנהו זקני הבטלנים אשר כלו כל ימיהם בדקדוק עניות. כבוד שם תפארתם נודע בכל תפוצות ישראל. ווילנא 1878, 32 עמ'. (=רשימה א', מס' 115. בית הספרים הלאומי; אבידע; שוקן).
לא נדפס בחילנא, ולפי האותיות נראה שנדפס בקניגסברג, בשנת תר"ח, לערך. — נדפס תחילה בקובץ "כנפי יונה", שבעריכת שניאור זקס, ברלין תר"ח, עמ' 203.

[155] משה ג"ח... מאת א. מ. דיק... מקצר ומעבד ע"י א. אברונין. תל-אביב, תרצ"ד 29, [1] עמ'. (=קפת הספר, קפ"ח). (בית הספרים הלאומי).

מסופקים

[156] ספר אור עולם עם דרכי עולם חלק ראשון דאס איז אויס גיקליבענע זאכין פון פיל הייליגע ספרים דהיינו פון ספר הקדוש מעבר יבק הגדול און פון ספר ראשית חכמה און אויך פיל זאכין פון אגדות חז"ל וואס אין גמרא און מדרשים און נאך פון אנדערע טייערע ספרים און ווייל מיר האבין גיזעהען דאס דער ספר איז זייער נוציג צו דער וועלט און רעט וועגין דעם מענטשין אין זיין יוגענט און אין זיין עלטער. דרום האבין מיר דעם ספר מעתיק גיוועזין פון (לשון הקדש) אויף עברי טייטש כדי יעדערער זאל דורך אים (קונה שלמות) זיין אויף דער וועלט און זוכה זיין צו (ימות המשיח) און צו (חיי העולם הבא) אמן: (נעתק ונאסף ע"י ר' ישראל מק"ק מינסק). ווילנא, בדפוס ר' אברהם יצחק דווארזעץ, 1865, 130 עמ'. (בית הספרים הלאומי; שוקן).
רשיון הצנזורה ניתן ביום 20 בספטמבר 1865 בחילנא.
התרגום נדפס למטה מהמקור. לפי כל הסימנים משל דיק הוא. לדרכי עולם" גם שער מיוחד.

[157] ספר אורך ימים... א גוטע סגולה מיט וואס דער מענטש זאל זוכה זיין... לאנג לעבין און אין ארץ ישראל אריין... נעתק ע"י י. ר. מ. ווילנא, בדפוס יוסף ראובן ראם, תרל"א. 36 עמ'. (בית הספרים הלאומי).

[158] ספר חכמת שלמה עם חכמת יוסף. מיר האבין דעם ספר חכמת שלמה וממלכת שאול אויף גיקליבען פון פיל ספרים, דאס ווערט פאר גשטעלט, אין אלע ערטער אין דער גאנצער וועלט, אום פורים און אין אנדערע פרייליכע צייטן, עש מאכט פריידן, און עש גיפעלט אלע לייטן. ווילנא, בדפוס ר' אברהם יצחק ובנו רש"י דווארזעץ, שנת תרל"א לפ"ק, 1870, 32 עמ'. (בית הספרים הלאומי).

התרגום נדפס למטה מהמקור. לפי כל הסימנים משל דיק הוא. ובראשו פתיחה:

אן פאנג פון דער געשיכטע מיט אדם הראשון. תחלתו: "שמעו אנשים הערט צו מיינע ליבע לייטין / איך העל אייך דר ציילין די געשיכטע פון פר צייטין".

[159] כתר מלכות להרב הפייטן האלהי רבינו שלמה ׳ן גבירול הספרדי צו זאגין פאר כל נדרי. עס איז אין זיך כולל דרייא וויכטיגע ענינים וואס זיי פאסין פר דיוע הייליגע צייט. פריהער איז איין וואונדערליכר שבת לבורא העולם. נאכהער איין וידוי מיט גרויס מוסר. און אם ענדע איז איין הארץ פאר גיסענעס געבעט. מיר האבין עס מעתיק גיוועזין אין עברי טייטש לזכות את הרבים. און מיר זיינן מזהיר דאס מיזאל עס ניט איבער דרוקען אן אונזער רשות. דען לבד דעם דאס איז פערבאטין פון דער ממשלה וועט יענער נאך עובר זיין אויף דעם לאו "אל תסיג גבול רעך". ווילנא, בדפוס ר' יהודה ליב בן המחוקק מוהר"ר אליעזר ליפמאן מ"ץ נ"י, שנת תרל"ד לפ"ק, 1874, 40 עמ'. (בית הספרים הלאומי).
התרגום נדפס למטה מהמקור. לפי כל הסימנים התרגום משל דיק הוא.

[160] ספר נועם המוסר דאס איז איין הייליגער מוסר מרבינו הגדול הרמב"ם ז"ל וואס ער האט גישריבן צו זיין זון רבינו ר' אברהם ז"ל און ווייל דער ספר איז איין תועלת פאר דיא לייט וואס ווילן וויסן די וועג פון השי"ת און גילוסטין צוא דיא הייליגע רייד דארום האבין מיר מעתיק גיווען אויף עברי דייטש בכדי עס זאלין פאר שטיין גרויס און קליין. גם האבין מיר מוסיף גיווען נאך זאכין פון הייליגע ספרים דהיינו (ברכי נפשי) פון (ספר חובת הלבבות) און התעוררות התשובה און איין אלף בית על דרך המוסר און (דברי כבושיג) פון (ספר הישר לרבינו תם ז"ל זכותו יגן עלינו). ווילנא, בדפוס של ר' אברהם יצחק דווארזעץ, 1864, 56 עמ'.
רשיון הצנזורה ניתן ביום 22 ביוני 1864 בחילנא. — כולל: צואת הרמב"ם לבנו; תוכחה לרבינו בחיי (שניהם עברית ואידיש זו למטה מזו); התעוררות צו תשובה ותקוני תשובה (שניהם באידיש בלבד) אדם להבל דמה שמו משותף באדמה (עברית ואידיש); אדם יסודו מאופיר יקר (באידיש בלבד). — לפי כל הסימנים של דיק הוא.

[161] ספר עליים לתרופה אגרת של הרמב"ן ז"ל וגם אגרת של רבינו הגדול אליהו ז"ל. דעם ספר האבין מיר מעתיק גיווען פון לה"ק אויף עברי טייטש... ווילנא, בדפוס יוסף ראובן ראם, תר"י, 24 עמ'.
התרגום נדפס למטה מהמקור. בבית הספרים נמצאת גם מהדורה שנדפסה בחילנא, בדפוס מ"ץ, תרמ"ב. 16 עמ'.
נראה שהתרגום משל דיק הוא.

[162] ספר עליים לתרופה אגרת של הרמב"ן ז"ל וגם אגרת של רבינו הגאון אליהו ז"ל דעם ספר האבין מיר מעתיק גווען פון (לה"ק) אויף עברי טייטש כדי עס זאלן פר שטיין גרויש און קליין. בזכות זה וועלין מיר צו אללעם גיטען זוכה זיין. ווארשא, בדפוס של הרבני מוה' צבי יעקב באמבערג, שנת תרי"ח לפ"ק, 1858, [12] דף.
רשיון הצנזורה ניתן בורשה ביום 6 בפברואר 1858. — התרגום נדפס למטה מהמקור.

[163] דער דונער און דער בליטץ פון י"ד [יצחק דיק]. ווילנא, בדפוס ראם, 1874, 20 עמ'.
הסבר הרעם והברק. נרשם בה"מזכיר" של שטינשניידר, כרך XVII (1877), עמ' 99, מס' 13. לא נרשם ברשימה א' ולא ברשימה ב'.

יצ"ר 1854